UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

VII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA

MŁODYCH BADACZY

Perspektywy badań środowiska geograficznego

KSIĄŻKA ABSTRAKTÓW

Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

Kraków, 19–21 października 2018 r.

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

VII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA

MŁODYCH BADACZY

Perspektywy badań środowiska geograficznego

KSIĄŻKA ABSTRAKTÓW

Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ

Kraków, 19–21 października 2018 roku

KOMITET NAUKOWY

prof. dr hab. Jerzy Bański	Polska Akademia Nauk (IGiPZ)
prof. dr hab. Bolesław Domański	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
prof. dr hab. Marek Dutkowski	Uniwersytet Szczeciński
prof. dr hab. Zygmunt Górka	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
prof. dr hab. Antoni Jackowski	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
prof. dr hab. Tomasz Komornicki	Polska Akademia Nauk (IGiPZ)
prof. dr hab. Jacek Kozak	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
prof. dr hab. Kazimierz Krzemień	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
prof. dr hab. Włodzimierz Kurek	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
prof. dr hab. Joanna Pociask-Karteczka	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
prof. dr hab. Tadeusz Stryjakiewicz	Uniwersytet im. Adama Mickiewicz w Poznaniu
prof. dr hab. Daniela Szymańska	Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu
prof. dr hab. Wiesław Ziaja	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
prof. dr hab. Zbigniew Zwoliński	Uniwersytet im. Adama Mickiewicz w Poznaniu
dr hab. Mariusz Kistowski, prof. UG	Uniwersytet Gdański
dr hab. Roman Szul, prof. UW	Uniwersytet Warszawski
dr hab. Przemysław Śleszyński, prof. IGiPZ PAN	Polska Akademia Nauk (IGiPZ)
dr hab. Bogdan Włodarczyk, prof. UŁ	Uniwersytet Łódzki
dr hab. Jarosław Balon	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Elżbieta Bilska-Wodecka	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Anita Bokwa	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Marek Drewnik	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Elżbieta Gorczyca	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Krzysztof Gwosdz	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Dorota Matuszko	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Grzegorz Micek	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Anna Michno	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Mirosław Mika	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Monika Murzyn-Kupisz	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Katarzyna Piotrowicz	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. inż. Bartłomiej Rzonca	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Izabela Sołjan	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Robert Twardosz	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Agnieszka Wypych	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
dr hab. Andrzej Zborowski	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

PATRONAT HONOROWY KONFERENCJI

Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego
prof. dr hab. med. Wojciech Nowak

Dziekan Wydziału Geografii i Geologii Uniwersytetu Jagiellońskiego
prof. dr hab. Bolesław Domański

Prodziekan Wydziału Geografii i Geologii UJ ds. naukowych i finansowych
dr hab. Michał Gradziński

KOMITET ORGANIZACYJNY

Przewodniczący
mgr Łukasz Fiedeń

dr Paweł Krąż
mgr Karolina Anielska
mgr Paweł Franczak
mgr Karolina-Listwan Franczak
mgr Karolina Mostowik
mgr Monika Sajdak
mgr Dariusz Strzyżowski
mgr Michał Zatorski
Maciej Siwka
Grzegorz Spytkowski
Michał Wolszczak

Opracowanie zawiera zbiór abstraktów referatów oraz posterów przedstawionych przez uczestników VII Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Młodych Badaczy *Perspektywy badań środowiska geograficznego*, odbywającej się w dniach 19–21 października 2018 r. w Instytucie Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Skład wykonano na podstawie tekstów dostarczonych przez Autorów. Za treść i wartość merytoryczną odpowiadają Autorzy poszczególnych abstraktów.

Selekcja abstraktów: Komitet Organizacyjny i Komitet Naukowy VII OKNMB
Redakcja: Łukasz Fiedeń, Michał Wolszczak
Projekt, skład i przygotowanie do druku:
Małgorzata Ciemborowicz – Pracownia Wydawnicza IGiGP UJ
Projekt okładki: Łukasz Fiedeń, Agnieszka Listwan
Zdjęcie na okładce: uczestnicy VI Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Młodych Badaczy *Geografia i Gospodarka Przestrzenna w badaniach Młodych Naukowców – stan obecny i wyzwania przyszłości*, Kraków, 20–22 października 2017 (fot. Paweł Franczak)

http://www.geo.uj.edu.pl/konferencja/oknmb/
https://www.facebook.com/oknmb/
oknmb@uj.edu.pl

© Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego
Wydanie I, Kraków 2018

Wydawca:
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego
ul. Gronostajowa 7, 30-387 Kraków, Polska
tel. +48 12 664 52 50, faks +48 12 664 53 85
www.geo.uj.edu.pl

Druk:
Agencja Reklamowa
Drukarnia Cyfrowa Studio-eM
ul. Makuszyńskiego 18
31-752 Kraków
tel./fax: (12) 262-92-58
www.drukcyfrowy.krakow.pl

SPIS TREŚCI

Przedmowa 9

SESJA PLENARNA

mgr Joanna GALAS – W obrębie kolegiaty. Zapis litologiczny i geochemiczny osadów pobranych we wschodniej części Placu Kolegiackiego 12

mgr inż. arch. Ewa JARECKA-BIDZIŃSKA – Życie społeczne wybranych przestrzeni publicznych Pragi-Północ w Warszawie 13

mgr Aleksandra KOLANEK, dr hab. Mariusz SZYMANOWSKI – Uwarunkowania powstawania i metodologia badań pożarów lasów na świecie 14

SESJA PANELOWA I – GEOGRAFIA FIZYCZNA

mgr Agnieszka LEWANDOWSKI, prof. dr hab. Przemysław NIEDZIELSKI, dr hab. Mariusz GAŁKA, prof. UAM – Późnoholocenski zanik *Trapa natans L.* w północnej Polsce w świetle nowych badań paleobotanicznych i geochemicznych 16

Krzysztof PIASECKI – Charakterystyka mezoskalowego układu konwekcyjnego z 11 sierpnia 2017 r. 17

mgr inż. Tomasz GORZELNIK, dr inż. Robert OLENIACZ – Ocena wpływu źródeł komunalno-bytowych, komunikacyjnych i przemysłowych na wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń na stacjach monitoringu jakości powietrza w Krakowie 18

Magdalena WASIK – Skutki zanieczyszczenia środowiska naturalnego preparatami farmaceutycznymi 19

SESJA PANELOWA I – GEOGRAFIA CZŁOWIEKA

mgr Filip BEBENOW – Produkty turystyczne oparte na walorach dziedzictwa kultury technicznej kolejnictwa narzędziem edukacji i promocji w regionach 20

mgr Karolina LISTWAN-FRANCZAK – Nośnik reklamy zewnętrznej jako narzędzie kampanii politycznej – zmiany ilościowe i jakościowe w przestrzeni publicznej w okresie samorządowej kampanii wyborczej 2018 r. 21

mgr Katarzyna KAMLER – Dziedzictwo żydowskie Białegostoku i możliwości jego wykorzystania w turystyce 22

mgr Anna LUBARSKA – Orientacja osób niewidomych i niedowidzących w przestrzeni ogrodu sensorycznego 23

SESJA PANELOWA II – GEOGRAFIA FIZYCZNA

mgr Piotr PAWLICZEK – Temperatura powietrza w subalpejskiej strefie Karkonoszy a cyrkulacja atmosferyczna w okresie 1961–2015 24

mgr Maksym ŁASZEWSKI, Kaja CZARNECKA, Agnieszka HALAŚ, Krzysztof PIASECKI Przestrzenne zróżnicowanie podstawowych cech fizyczno-chemicznych wód w zlewni zurbanizowanej – studium przypadku Potoku Służewieckiego 25

Anna BARTOS – Wpływ rolnictwa na morfologię i właściwości poziomów powierzchniowych gleb płowych Pogórza Wiśnickigo 26

mgr Paweł FRANCZAK, mgr inż. Konrad KĘPSKI – Redukcja fali powodziowej przez zbiornik w budowie, na przykładzie Zbiornika Świnna Poręba 27

mgr Izabela GUZIK – Zmiany temperatury powietrza z dnia na dzień w obszarach górskich na przykładzie Tatr i Karkonoszy 28

Agnieszka HALAŚ – Synoptyczne uwarunkowania wezbrań wielkich na Dunajcu w Nowym Sączu w latach 1991–2015 29

SESJA PANELOWA II – GEOGRAFIA CZŁOWIEKA

mgr Piotr MIAZEK – Fakt powołania parku narodowego w kontekście wielkości i form ruchu turystycznego na danym obszarze 30

dr Arkadiusz KOCAJ – Przemiany polskiego sektora TCF 31

mgr inż. arch. Anna STEFAŃSKA – Zmiany gospodarczo-ekonomiczne miast po organizacji Wystaw Światowych EXPO 32

mgr Łukasz FIEDEŃ – Dostępność kapitału ludzkiego dla krakowskich skupień centrów nowoczesnych usług biznesowych 33

mgr inż. Maciej GŁÓWCZYŃSKI – Perspektywy badania miejsc we współczesnej geografii 34

Michał WOLSZCZAK – Dryf miejski: aktywności człowieka w przestrzeni zurbanizowanej 35

SESJA PANELOWA II – GOSPODARKA PRZESTRZENNA

mgr inż. Ilona MORAWSKA, mgr Karolina ANIELSKA – Skupiska działalności innowacyjnych w wybranych polskich miastach 36

mgr Dominik NOGALA – Aplikacje mobilne w przestrzeni polskich miast 37

mgr inż. Adam WRONKOWSKI – Badania nad przestrzeniami publicznymi w kontekście wybranych teorii psychologii środowiskowej 38

mgr Karolina ANIELSKA – Planowanie przestrzenne a rola terenów zieleni miejskiej w zrównoważonym rozwoju miasta 39

mgr Agnieszka ŚWIGOST – Działania polskich miast w zakresie wspierania transportu rowerowego 40

inż. Malwina BALCERAK – Koncepcja rewitalizacji urbanistycznej obszaru poprzemysłowego po dawnej Cukrowni w Brześciu Kujawskim 41

SESJA POSTEROWA I

Maciej BRYNDZA, Magdalena JASIONEK, Alicja KUŚPIK, Mateusz LUPA, dr Piotr KŁAPYTA – Geomorfologiczny zapis późnoplejstoceńskiego zlodowacenia w masywie Borżawy (Ukraina, Karpaty Wschodnie) 43

mgr Sylwester DZIECHCIARZ – *Event marketing* jako narzędzie komunikacji marketingowej w miejskiej przestrzeni turystycznej na przykładzie miasta Szczecina . . . 44

mgr Izabela GUZIK – Metoda wyznaczania dni z dużymi zmianami temperatury powietrza z dnia na dzień w Tatrach 45

Jakub SKALSKI, mgr Izabela GUZIK – Duże zmiany temperatury powietrza z dnia na dzień w Irlandii 46

mgr Piotr KASZCZYSZYN – Zastosowanie GIS w badaniach dostępności przystanków komunikacji miejskiej dla mieszkańców miasta z wykorzystaniem wtyczki GRASS w QGIS 47

Magdalena JASIONEK, Maria BARTCZAK, Aleksandra KOWALCZYK, Mateusz LUPA, Maciej BRYNDZA, dr Dominika WROŃSKA-WAŁACH Zróżnicowanie bilansu materiału osuniętego i zdeponowanego w obrębie wybranych osuwisk w Beskidzie Niskim 48

Agnieszka MROCZKOWSKA, Magdalena KULETA, Zuzanna MROWIŃSKA, Agata PIWOWAR, Aleksandra TWORZOWSKA – Geomorfologiczna różnorodność otoczenia torfowiska Ługi i jej wpływ na współczesne zagospodarowanie terenu 49

mgr Agnieszka MROCZKOWSKA, dr Piotr PAPIERNIK, dr hab. Piotr KITTEL, dr hab. Mirosław MAKOHONIENKO, prof. UAM, dr Daniel OKUPNY, dr Joanna RENNWANZ, mgr Joanna WICHA, dr hab. Michał JANKOWSKI prof. UMK, mgr Marcin SYKUŁA – Środowiskowe uwarunkowania osadnictwa neolitycznego w rejonie Wietrzychowic 50

Mateusz RAJCZYK, Magdalena JASIONEK, Maciej WAŁACH, Maciej BRYNDZA, dr Eliza PŁACZKOWSKA – Współczesne wykształcenie nisz źródliskowych w Beskidzie Niskim 51

Marta RUDNA – Zapis zmian środowiska przyrodniczego zlewni Jeziora Lubinieckiego w świetle analizy kopalnych szczątków Cladocera 52

mgr inż. Karolina ZIĘBA-KULAWIK, dr hab. inż. Piotr WĘŻYK Wykrywanie zmian roślinności przy wykorzystaniu klasyfikacji GEOBIA zobrazowań satelitarnych *RapidEye* oraz ich wpływ na zarządzanie zielenią miejską w Krakowie 53

SESJA POSTEROWA II

Kaja CZARNECKA – Zanieczyszczenie powietrza uzdrowiska Konstancin-Jeziorna w 2017 roku 54

mgr Sambor CZERWIŃSKI, dr Monika KARPIŃSKA-KOŁACZEK, dr hab. Mariusz GAŁKA, prof. UAM, prof. dr hab. Mariusz LAMENTOWICZ, dr Piotr GUZOWSKI, dr hab. Maciej GĄBKA, prof. UAM, mgr Johanna SCHWARZER, mgr Katarzyna KAJUKAŁO, dr Piotr KOŁACZEK – Zmiany roślinności i rozwój torfowiska na tle przemian gospodarczych w Wielkopolsce w ostatnich 230 latach – wstępne wyniki 55

mgr Sambor CZERWIŃSKI, dr hab. inż. Włodzimierz MARGIELEWSKI, prof. IOP PAN, dr hab. Mariusz GAŁKA prof. UAM, dr Piotr KOŁACZEK– Późnoholoceńska historia roślinności zarejestrowana w osadach torfowiska osuwiskowego Mogielica w Beskidzie Wyspowym (Karpaty Zachodnie) 57

Maciej FILIKS – Dostępność do nabożeństw a zróżnicowanie wyznaniowe na obszarze diecezji drohiczyńskiej 59

dr Maciej LIRO – Cofka zbiornika zaporowego jako laboratorium terenowe przekształceń biogeomorfologicznych rzeki: stan i perspektywy badań 60

dr Maciej LIRO –Kiedy erozja powoduje depozycję a depozycja erozję: o trudnych związkach przyczynowo-skutkowych w korytach żwirodennych 61

mgr Monika SAJDAK, Małgorzata LISOWICZ, Katarzyna PŁONKA, Aleksandra SKASZCZYK, Patryk WACŁAWCZY
Wpływ złożonej budowy geologicznej na zróżnicowanie składu chemicznego wód zlewni Potoku Kościeliskiego (Tatry Zachodnie) 62

mgr Lucyna TOBOJKO, dr inż. Mateusz DAMRAT, mgr inż. Leszek JURYS
Geneza nadmorskich głazowisk w rejonie Lubiatowa 63

MICHAŁ WOLSZCZAK – Dryf miejski. Aktywność w miastach – narzędzie w partycypacji 64

SESJA KOŃCOWA

mgr Tomasz LACH – Zmiany pokrywy leśnej oraz kształtowanie się granicy rolno-leśnej w polskiej części submezoregionu Działów Orawskich (południowa część Beskidu Żywieckiego) 66

mgr Katarzyna PLEWA – Typy przebiegu pentadowych współczynników stanu wody jako podstawa analizy reżimu hydrologicznego jezior Niżu Polskiego 67

mgr Lucyna TOBOJKO, dr hab. Piotr WECKWERTH, prof. UMK
Charakterystyka geomorfometryczna podłużnych obniżeń bezodpływowych występujących na obszarach sandrowych Niżu Polskiego z zastosowaniem narzędzi GIS 68

Żaneta NGUYEN HUU, dr Andrzej KOTARBA – Ocena zgodności wizualnych i satelitarnych obserwacji chmur piętra wysokiego 69

Marta WIELGUS – Środowisko naturalne jako istotny element oddziałujący na zdrowie człowieka 70

mgr Joanna BIK – Obiekty noclegowe Kościoła Katolickiego w województwie łódzkim . . . 71

Sponsorzy i partnerzy 72

PRZEDMOWA

Szanowni Państwo,

Serdecznie Państwa witam w Krakowie – mieście królów Polskich – na VII Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Młodych Badaczy „Perspektywy badań środowiska geograficznego". Jest to już siódma edycja Konferencji, która corocznie daje możliwość spotkania się środowiska młodych badaczy podejmujących badania geograficzne. Głównym celem VII OKNMB jest prezentacja najnowszych wyników badań młodych naukowców zajmujących się zagadnieniami z zakresu geografii fizycznej, geografii człowieka, gospodarki przestrzennej i dziedzin pokrewnych. W tym szczególnym roku, kiedy świętujemy 100-lecie odzyskania niepodległości przez Polskę i rozpoczynamy jednocześnie proces reformy polskiego szkolnictwa wyższego, zastanawiać się będziemy nad perspektywami badań nad środowiskiem geograficznym. Przyjęliśmy bardzo szeroką definicję środowiska geograficznego, które obejmuje współistnienie i interakcje zachodzące pomiędzy naturalnym oraz przekształconym środowiskiem przyrodniczym i działalnością człowieka wynikającą z dążenia do rozwoju społeczno-ekonomicznego, zapraszając do dyskusji nie tylko geografów, ale także i przedstawicieli innych nauk, otwierając się na nowe podejścia badawcze i interpretacje wyników badań. Miejsce, w którym się spotykamy jest wyjątkowe. Tutaj, na naszych oczach, tradycja łączy się z nowoczesnością. Na Uniwersytecie Jagiellońskim, kilkanaście dni temu, rozpoczął się 655. rok akademicki, a kilka miesięcy temu, uroczyście zakończono budowę miejsca, w którym się znajdujemy – Kampusu 600-lecia Odnowienia Uniwersytetu Jagiellońskiego. Mam nadzieję, że atmosfera miejsca przyczyni się do owocnych przemyśleń zarówno nad przeszłością i przyszłością.

Zachęcam wszystkich Uczestników do aktywnego wykorzystania czasu konferencji. Zaplanowaliśmy 7 sesji referatowych i 2 sesje posterowe, których zróżnicowana tematyka niewątpliwie przyczyni się do rozwoju naukowego zarówno prezentujących jak i słuchaczy. Nie zapominajmy także o nawiązywaniu nowych kontaktów zawodowych, a także prywatnych. Zachęcam Państwa do uczestnictwa w wycieczce terenowej w Pasmo Polic, a także do spędzenia czasu w Krakowie – mieście o niepowtarzalnej atmosferze.

W tym miejscu dziękuję wszystkim osobom, bez pomocy których nie moglibyśmy się tutaj znaleźć. Szczególne podziękowania kieruję do członków Komitetu Organizacyjnego:

za ciężką pracę, poświęcenie czasu i cierpliwość. Dziękuję naszym sponsorom, dzięki którym możemy zapewnić Uczestnikom wysoki poziom organizacyjny Konferencji. Dziękuję Władzom Wydziału Geografii i Geologii UJ oraz Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej za możliwość organizacji Konferencji i wsparcie administracyjne. Dziękuję Członkom Komitetu Naukowego Konferencji, których cenne uwagi wpłynęły na wysoki poziom naukowy konferencyjnych wystąpień.

Życzę Państwu owocnych obrad podczas VII Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Młodych Badaczy i już dziś zapraszam na VIII OKNMB w październiku 2019 r.

Kraków, 19 października 2018 r.

Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego

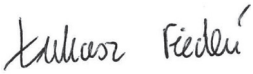

mgr Łukasz Fiedeń

VII Ogólnopolska Konferencja Naukowa Młodych Badaczy

Perspektywy badań środowiska geograficznego

SESJA PLENARNA

Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ

Kraków, 19—21 października 2018 roku

W OBRĘBIE KOLEGIATY. ZAPIS LITOLOGICZNY I GEOCHEMICZNY OSADÓW POBRANYCH WE WSCHODNIEJ CZĘŚCI PLACU KOLEGIACKIEGO

mgr Joanna Galas

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych, Instytut Geoekologii i Geoinformacji,
Zakład Geologii i Paleogeografii Czwartorzędu

joannna.galas@amu.edu.pl

Celem podjętych badań była próba określenia: jak w pobranych osadach zapisały się w litologii i geochemii osadów najważniejsze zdarzenia związane z początkami lokacyjnego miasta Poznania. Przeprowadzone odwierty geotechniczne pozwoliły dotrzeć do warstw i osadów, w których odnotowano występowanie fundamentów dawnej kolegiaty farnej pw. św. Marii Magdalen, jednej z najokazalszych budowli Poznania powstałej w połowie XIII w. i stanowiącej jeden z symboli miasta. Niestety w wyniku tragicznych wydarzeń świątynia została rozebrana, a obecnie w tym miejscu znajduje się parking. Wykorzystano analizy uziarnienia oraz określono zawartości materii organicznej i węglanu wapnia. Pozyskane wyniki parametrów uziarnienia pozwoliły zauważyć granice między dwiema seriami osadów. Osady te różnią się środowiskiem sedymentacyjnym. Warstwy spągowe pobranych rdzeni stanowią piaszczyste osady budujące II poziom terasowy Warty. Strop stanowią osady nasypowe. Odnotowane w seriach antropogenicznych niskie parametry wysortowania oraz spłaszczenia rozkładu uziarnienia świadczą o wzmożonej depozycji materiału, wynikającej z działalności człowieka. Duże nagromadzenie tłoku ceglanego, gruzu oraz artefaktów (np. fragmentów kości, naczyń) w stropowym odcinku tych odwiertów geologicznych, potwierdza jego antropogeniczny charakter oraz świadczy o istnieniu w tym miejscu fundamentów dawnego kościoła. Elementem potwierdzającym dwudzielność sedymentacyjną osadów są wyniki analiz geochemicznych. Koncentracja materii organicznej oraz węglanu wapnia w warstwach antropogenicznych jest znacznie wyższa niż w osadach naturalnych, budujących II poziom terasy nadzalewowej Warty, w której posadowiono kolegiatę. Źródłem węglanu wapnia w częściach stropowych profili może być występowanie m.in. domieszek gruzu i tłoku ceglanego, pochodzącego z fundamentów kolegiaty, bądź okolicznych domów oraz znalezione na stanowisku fragmenty ceramiki, szczątki kostne ludzkie i zwierzęce. Z kolei wyższe parametry materii organicznej mogą wynikać ze znajdujących się w glebie resztek roślinnych i zwierzęcych. W części spągowej zawartość materii organicznej oscyluje w granicach 1–2%. Podobnie jest z zawartością węglanu wapnia – odnotowana ilość nie przekracza 2–3%.

ŻYCIE SPOŁECZNE WYBRANYCH PRZESTRZENI PUBLICZNYCH PRAGI-PÓŁNOC W WARSZAWIE

mgr inż. arch. Ewa Jarecka-Bidzińska[1,2]

[1] Politechnika Warszawska, Wydział Geodezji i Kartografii,
Katedra Gospodarki Przestrzennej i Nauk o Środowisku Przyrodniczym
[2] Politechnika Warszawska, Wydział Architektury,
Katedra Projektowania Urbanistycznego i Krajobrazu Wiejskiego
ewajarecka@gazeta.pl

Przestrzenie publiczne stanowią najważniejszy element miastotwórczy kształtujący lokalną społeczność. W tym roku Praga-Północ obchodziła 370-lecie nadania praw miejskich. Stanowi to podstawę do rozważań na temat znaczenia, jakie mają dla rdzennych mieszkańców zarówno historyczne, jak i nowe: place, skwery, promenady, błonia, plaże nadrzeczne czy targowiska. Życie społeczne ważnych i popularnych na Pradze-Północ miejsc stanowi najważniejszy element lokalnej tożsamości oraz obrazu „życia i witalności" dzielnicy. Praga-Północ przez stulecia rozwijała się jako oddzielne miasto o dominującej funkcji handlowo-rzemieślniczej, później przemysłowo-kolejowej i do dziś zachowała odrębny i unikalny charakter. Obecne programy rewitalizacji oraz dynamiczne zmiany w strukturze: funkcjonalno-przestrzennej, społeczno-ekonomicznej i kulturowej wymagają weryfikacji badań i wiedzy na temat sposobu użytkowania, jakości przestrzeni publicznych oraz ich wzajemnego powiązania. Jest to niezbędne do właściwego procesu projektowania, planowania i przekształcania istniejących przestrzeni publicznych. W ciągu ostatnich 50 lat zmieniła się nie tylko współczesna tożsamość Pragi-Północ, ale też struktura społeczna, styl życia mieszkańców, ich oczekiwania i potrzeby wobec przestrzeni publicznych. Niewielka liczba dobrze funkcjonujących przestrzeni publicznych na Pradze-Północ powoduje niszczenie struktury społecznej i zaburzenie ładu przestrzennego. Autorka podejmuje próbę analizy współczesnych sposobów użytkowania wybranych przestrzeni publicznych Pragi-Północ oraz przedstawienia zaleceń projektowych dotyczących niezbędnych przekształceń w kierunku tworzenia przyjaznych mieszkańcom, funkcjonalnych, estetycznych i budujących pozytywny wizerunek dzielnicy przestrzeni miejskich. Badania takie w literaturze naukowej i popularnonaukowej nie zostały dotąd opracowane. Uzyskana w ramach badań wiedza związana z życiem społecznym w przestrzeniach publicznych Pragi-Północ w aspekcie tworzenia nowych przestrzeni publicznych w historycznej zabudowie i kształtowania jakości tych istniejących stanowi wnioski przydatne w programie rewitalizacji i ma wartość implementacyjną.

UWARUNKOWANIA POWSTAWANIA I METODOLOGIA BADAŃ POŻARÓW LASÓW NA ŚWIECIE

mgr Aleksandra Kolanek, dr hab. Mariusz Szymanowski

Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska,
Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego, Zakład Geoinformatyki i Kartografii

aleksandra.kolanek@uwr.edu.pl

Pożary lasów są jednym z głównych zaburzeń ekosystemów, stanowiąc element naturalnych przemian siedlisk przyrodniczych. Jednocześnie, ponad 80% incydentów pożarowych w Polsce jest konsekwencją działalności człowieka. Rozwój społeczno-ekonomiczny powoduje zwiększoną antropopresję na środowiska leśne i wzrost liczby zdarzeń pożarowych, co przekłada się na wzrost strat przyrodniczych oraz pozaprzyrodniczych, głównie ekonomicznych. Do strat przyrodniczych można zaliczyć m.in. niekorzystne przemiany geochemiczne gleby, zmianę mikroklimatu i stosunków wodnych, spadek bioróżnorodności. Straty ekonomiczne sięgają ponad 100 tys. zł/ha spalonej powierzchni. Rozpoznanie przyczyn powstawania pożarów oraz opracowanie skutecznych systemów ich predykcji jest więc podyktowane istotnym interesem państwowym. Z tego też względu problematyka ta podejmowana jest na całym świecie, dając efekt w postaci wielu systemów wczesnego wykrywania zagrożenia pożarowego w lasach. Jednocześnie wszystkie opracowania dotyczące tego zagadnienia podkreślają istotną rolę uwarunkowań lokalnych w zmiennym udziale znaczenia poszczególnych czynników, co powoduje, że bezpośrednia implementacja istniejących systemów (które sprawdzają się w danym regionie) w innych regionach nie jest możliwa. Przy modelowaniu pożarów lasów można przyjąć zarówno podejście stochastyczne jak i deterministyczne. Skala przestrzenna badań nad przyczynami pożarów lasów różnicuje się od badań nad punktowym rozmieszczeniem zjawisk w niewielkiej skali aż po szeroką agregację dla dużych jednostek administracyjnych czy ekologicznych. Dane analizowane są zarówno w skali jednego sezonu jak i wieloleci. Głównym celem wystąpienia jest przedstawienie geoinformatycznych metod badania pożarów lasów oraz czynników sprzyjających powstawaniu pożarów w kontekście poszczególnych warunków regionalnych. Wskazane zostaną metody najbardziej obiecujące i najefektywniejsze do wdrożenia przy planowanych przyszłych analizach pożarów lasów w Polsce.

VII Ogólnopolska Konferencja Naukowa Młodych Badaczy

Perspektywy badań środowiska geograficznego

SESJE PANELOWE

GEOGRAFIA FIZYCZNA

GEOGRAFIA CZŁOWIEKA

GOSPODARKA PRZESTRZENNA

Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ

Kraków, 19–21 października 2018 roku

PÓŹNOHOLOCEŃSKI ZANIK *TRAPA NATANS L.* W PÓŁNOCNEJ POLSCE W ŚWIETLE NOWYCH BADAŃ PALEOBOTANICZNYCH I GEOCHEMICZNYCH

mgr Agnieszka Lewandowska[1], prof. dr hab. Przemysław Niedzielski[2], dr hab. Mariusz Gałka, prof. UAM[1]

[1] Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych, Instytut Geoekologii i Geoinformacji, **Zakład Biogeografii i Paleoekologii**

[2] Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w **Poznaniu, Wydział Chemii, Zakład Chemii Analitycznej**

agmole@amu.edu.pl

W ciągu ostatnich kilku tysięcy lat wiele roślin wodnych zmieniło swój zasięg występowania w Europie ze względu na zmiany klimatyczne i działalność człowieka powodując zmiany w jakości wody i eutrofizacji. Badania paleoekologiczne i wiele metod stosowanych w tych badaniach, np. makroszczątków roślin, czy analizy geochemiczne, pozwalają na rekonstrukcję przeszłych populacji roślin i ich dróg migracji oraz pomagają określić wcześniejsze warunki środowiskowe. Obecnie wiele rzadkich roślin wodnych jest zagrożonych wyginięciem i jest chronionych prawem. Jedną z takich roślin jest *Trapa natans L.*, dla której notuje się spadek populacji. T.natans (kotewka orzech wody) jest rośliną wodną, ciepłolubną, a jej obszar dystrybucji w przeszłości był znacznie większy. W celu odtworzenia warunków środowiskowych oraz czasu i przyczyn zaniku T.natans przeprowadzono szczegółową analizę makroszczątków roślinnych oraz analizę geochemiczną czterech rdzeni z osadami jeziornymi, pobranych na terenie dwóch stanowisk w północnej Polsce: Mechacz Wielki i Bagno Kusowo. Na podstawie wyników datowań radiowęglowych ustalono, że zanik populacji T.natans na terenie Bagna Kusowo nastąpił około 4090–3891 wieku kalibrowanego BP, a na terenie kopalnego jeziora Mechacz Wielki ok. 3443–3238 wieku kalibrowanego BP. W oparciu o wyniki badań stwierdzono, że na stanowisku Bagno Kusowo zanik T.natans był konsekwencją wypłycenia jeziora i rozwoju torfowiska zaś w Mechacz Wielki wyginięcie T.natans mogło być wynikiem rozwoju innych zbiorowisk roślinnych i wzmożonej konkurencyjności, w których dominującą rolę odgrywały: Stratiotes aloides i Nymphaea sp. W badanych jeziorach T.natans występował z Potamogeton crispus, Potamogeton obtusifolius, Nymphaea alba i Nuphar sp. w wodach eutroficznych zdominowanych przez jony Ca^{2+}, Fe^{3+} i Al^{3+}.

CHARAKTERYSTYKA MEZOSKALOWEGO UKŁADU KONWEKCYJNEGO Z 11 SIERPNIA 2017 R.

Krzysztof Piasecki

Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych

ks.piasecki@student.uw.edu.pl

Szczególnie silne zjawiska związane z głęboką, wilgotną konwekcją (Deep Moist Convection) występują w Polsce co kilka lat. Takim zjawiskiem był mezoskalowy układ konwekcyjny, który 11 sierpnia 2017 r. przeszedł przez zachodnią i północną część Polski w godzinach wieczornych i nocnych. Początkowo układ ten wykształcił linię szkwału, w którą wbudowana była silna superkomórka burzowa. Następnie w obrębie układu, nad województwem wielkopolskim i kujawsko-pomorskim, powstała silnie rozwinięta sygnatura bow echo, która przemieściła się w rejon Zatoki Gdańskiej i wytworzyła mezoskalowy wir konwekcyjny. Na skutek nawałnicy uszkodzeniu bądź całkowitemu zniszczeniu uległo tysiące budynków i około 120 tys. ha lasów, a śmierć poniosło 6 osób. Szczególnie duże szkody wystąpiły w województwach wielkopolskim, kujawsko-pomorskim i pomorskim. Ze względu na zasięg i intensywność mezoskalowy układ konwekcyjny z 11 sierpnia 2017 r. został skalsyfikowany jako zjawisko derecho. W prezentacji zostanie omówiona sytuacja meteorologiczna, która doprowadziła do rozwoju gwałtownego układu burzowego z 11 sierpnia 2017 r, a także poszczególne etapy rozwoju nawałnicy. Zostaną również przedstawione liczne grafiki prezentujące strukturę i zasięg układu oraz skutki jego przejścia. W celu graficznego opracowania danych dotyczących zasięgu i intensywności zjawiska wykorzystano między innymi oprogramowanie GIS.

OCENA WPŁYWU ŹRÓDEŁ KOMUNALNO-BYTOWYCH, KOMUNIKACYJNYCH I PRZEMYSŁOWYCH NA WYNIKI POMIARÓW STĘŻEŃ ZANIECZYSZCZEŃ NA STACJACH MONITORINGU JAKOŚCI POWIETRZA W KRAKOWIE

mgr inż. Tomasz Gorzelnik, dr inż. Robert Oleniacz

Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie
Wydział Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska
Katedra Kształtowania i Ochrony Środowiska

tomaszgo@agh.edu.pl

W pracy przedstawione zostały wyniki analiz zróżnicowania stężeń zanieczyszczeń powietrza w Krakowie w 2017 roku w zależności od typu stacji monitoringowej. Wykorzystane dane pochodziły ze stacji tła miejskiego, komunikacyjnych i przemysłowych pracujących w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Obejmowały one stężenia zanieczyszczeń gazowych i pyłowych mierzone w trybie ciągłym metodami automatycznymi, jak również stężenia wybranych metali ciężkich i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (zawartych w pyle PM10), oznaczane w sposób manualny. Analiza wyników pomiarów pochodzących z różnych typów stacji monitoringu jakości powietrza pozwoliła na ocenę stanu zanieczyszczenia powietrza w miejscach, w których ujawnia się dominujący wpływ źródeł o różnym charakterze: komunalno-bytowym, komunikacyjnym i przemysłowym, a także na ocenę stopnia realizacji przez daną stację celów pomiarowych wynikających z zadeklarowanego jej typu, a tym samym z jej lokalizacji. W ramach przeprowadzonych analiz zostały porównane stężenia uśrednione dla konkretnych typów stacji oraz zbadane związki korelacyjne pomiędzy stężeniami poszczególnych substancji, w tym składnikami pyłu zawieszonego PM10. Ponadto scharakteryzowane zostały przebiegi czasowe stężeń zanieczyszczeń powietrza, które pozwoliły odkryć zależność wielkości tych stężeń od pory dnia i okresu w ciągu roku.

SKUTKI ZANIECZYSZCZENIA ŚRODOWISKA NATURALNEGO PREPARATAMI FARMACEUTYCZNYMI

Magdalena Wasik

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu, Instytut Zdrowia Publicznego,
Studenckie Koło Naukowe „Medyk"

magdawasik95@gmail.com

Zanieczyszczenie środowiska naturalnego preparatami farmaceutycznymi jest problemem globalnym. Dowodem są liczne badania prowadzone na całym świecie. Farmaceutyki to grupa związków chemicznych, do których zaliczamy między innymi środki przeciwgorączkowe, przeciwbólowe oraz antybiotyki. Głównym źródłem występowania tych złożonych związków w przyrodzie są zakłady przemysłowe, szpitale, a także gospodarstwa domowe. Celem wystąpienia jest ukazanie współczesnego problemu, jakim jest występowanie farmaceutyków w środowisku naturalnym, spowodowanym działalnością człowieka. W pracy posłużono się metodą analizy piśmiennictwa. Materiał, który został wykorzystany pochodzi zarówno z publikacji wydanych w formie zwartej oraz artykułów naukowych przedstawiających najnowsze badania dotyczące omawianego tematu. Analizie opisowej poddano treści dotyczące obecność farmaceutyków w środowisku wodnym, metod wykrywania, skutków jakie może wywołać ich nierozsądne stosowanie oraz nieprawidłowa utylizacja. Przegląd zgromadzonego materiału naukowego wykazał, iż nieracjonalne stosowanie farmaceutyków oraz wzrost ich konsumpcji wpływa w sposób niekorzystny na środowisko naturalne czyli najbliższe otoczenie człowieka. Problem obecności preparatów farmaceutycznych w środowisku naturalnym jest spowodowany bardzo częstym sięganiem po nie przez społeczeństwo i brakiem odpowiedniej wiedzy. Farmaceutyki mogą być gromadzone w ekosystemach wodnych, a tym samym stwarzać niekorzystne warunki dla ryb, mikroorganizmów oraz człowieka.

VII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA MŁODYCH BADACZY
Perspektywy badań środowiska geograficznego
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ
Kraków, 19–21 października 2018 roku

PRODUKTY TURYSTYCZNE OPARTE NA WALORACH DZIEDZICTWA KULTURY TECHNICZNEJ KOLEJNICTWA NARZĘDZIEM EDUKACJI I PROMOCJI W REGIONACH

mgr Filip Bebenow

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
Zakład Polityki Regionalnej i Integracji Europejskiej

filip.bebenow@amu.edu.pl

Obszary recepcji turystycznej prześcigają się współcześnie w poszukiwaniu nowych form zagospodarowania istniejących zasobów oraz tworzenia na ich bazie produktów turystycznych zdolnych konkurować na rynku krajowym i europejskim. Światowe trendy w turystyce zmieniają optykę z „tradycyjnych" form spędzania wolnego czasu w stronę zagospodarowania turystycznego obiektów zabytkowych, elementów dziedzictwa kulturowego, materialnego jak i niematerialnego. Rosnące zainteresowanie turystyką kulturową ma także ogromne znaczenie dla wytworów techniki jako szczególnych przykładów dziedzictwa. Zakłady przemysłowe, parowozownie i linie kolejowe, pradawne technologie swój złoty czas przeżywały w XIX i XX wieku. Turystyka kolejowa to w Polsce stosunkowo młoda dziedzina turystyki dziedzictwa poprzemysłowego, choć w Europie Zachodniej dostrzeżono jej potencjał już w latach pięćdziesiątych XX wieku. Pociągi „retro" poruszające się po zabytkowych lub wyjątkowo atrakcyjnych krajobrazowo liniach kolejowych stały się symbolem wehikułów czasu, które przemieszczają gości nie tylko w przestrzeni, ale – metaforycznie – także w czasie. Szlak będący nie tylko tworem konceptualnym wytyczonym w przestrzeni, ale stanowiący rzeczywisty środek transportu pozwalający łączyć pozostałe atrakcje danego regionu to nowe wyzwanie i szansa dla regionów turystycznych. Wymiar poznawczy pracy stanowi identyfikacja a następnie rozszerzone studium przypadku wybranych sieciowych produktów turystycznych, których podstawę stanowią zabytki techniki kolejowej. Trasy obsługiwane regularnymi bądź okazjonalnymi połączeniami kolejowymi utrzymanymi w historycznej stylistyce zostały przedstawione na podstawie dwóch przykładowych marek – polskiej (Małopolskie Szlaki Turystyki Kolejowej) oraz niemieckiej (Dampfbahnroute Sachsen). Możliwości ich wykorzystania jako narzędzi marketingu terytorialnego oraz jako aktywnych form dydaktyki i edukacji regionalnej uzupełniają pracę o wymiar aplikacyjny.

NOŚNIK REKLAMY ZEWNĘTRZNEJ JAKO NARZĘDZIE KAMPANII POLITYCZNEJ – ZMIANY ILOŚCIOWE I JAKOŚCIOWE W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ W OKRESIE SAMORZĄDOWEJ KAMPANII WYBORCZEJ 2018 R.

mgr Karolina Listwan-Franczak

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii,
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Rozwoju Regionalnego

karolina.listwan@doctoral.uj.edu.pl

Nośniki reklamy zewnętrznej stanowią stały element krajobrazu polskich miast i wsi. Za ich pomocą prezentowana jest reklama zewnętrzna (z ang. reklama outdoorowa), która stanowi skuteczną, a przez to popularną formę reklamy, po którą sięgają reklamodawcy. W dzisiejszym świecie rozdrobnionych mediów i technologii unikania reklamy, reklama zewnętrzna odgrywa ważną rolę, pozwalając reklamodawcom dotrzeć do coraz bardziej nieuchwytnych i mobilnych konsumentów. Reklama zewnętrzna lokowana w przestrzeni publicznej dociera ze swym przekazem do nieograniczonej liczby odbiorców, którzy świadomie bądź nieświadomie recypują ów przekaz. W ten sposób reklama zewnętrzna osiąga swój cel, którym nie jest przekaz informacji (jak powszechnie się wydaje), lecz przede wszystkim identyfikacja produktu, utrwalenie go w świadomości konsumenta. Ta wartość outdooru została dostrzeżona przez partie polityczne i polityków, którzy coraz częściej sięgają po billboard jako narzędzie kampanii politycznej. Znaczący wzrost nośników reklamowych, służących ekspozycji treści politycznych, jest zauważalny zwłaszcza w okresie kampanii wyborczych i istotnie wpływa na kształt przestrzeni publicznej polskich miejscowości. Celem wystąpienia jest wykazanie, w jaki sposób polityczna reklama zewnętrzna oddziałuje na kształt przestrzeni publicznej miejscowości w okresie kampanii wyborczej. Jako studium przypadku wybrano kampanię wyborczą poprzedzającą wybory samorządowe, które będą miały miejsce w Polsce 21 października 2018 r. (I tura). Analizie została poddana przestrzeń publiczna miejscowości na obszarze powiatu suskiego (woj. małopolskie). Badania przeprowadzono w miejscowościach o różnej wielkości i o różnej dominującej funkcji (w Suchej Beskidzkiej, Makowie Podhalańskim, Białce, Skawicy i Zawoi). Wzdłuż głównych dróg komunikacyjnych przebiegających przez badane miejscowości dokonano 3-krotnego zliczenia nośników reklamy zewnętrznej (w czerwcu 2018 r., miesiąc przed wyborami i na tydzień przed I turą wyborów). Pozwoliło to na ukazanie natężenia nośników reklamy zewnętrznej stale umieszczonych w przestrzeni badanych miejscowości oraz zmian, które dokonują się w czasie trwania kampanii wyborczej.

DZIEDZICTWO ŻYDOWSKIE BIAŁEGOSTOKU I MOŻLIWOŚCI JEGO WYKORZYSTANIA W TURYSTYCE

mgr Katarzyna Kamler

Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Geografii, Turyzmu i Rekreacji
katarzynakamler@gmail.com

Referat przedstawia możliwości wykorzystania białostockiego dziedzictwa żydowskiego w turystyce. Został przygotowany głównie w oparciu o wyniki badań terenowych – inwentaryzacji, obserwacji własnych i dokumentacji fotograficznych. Żydowskie dziedzictwo ujawnia się głównie poprzez obecność w tkance miejskiej obiektów świeckich (41) i sakralnych (9), których rozmieszczenie pokazano na dwóch mapach. Ponadto wskazano szlaki turystyczne, na których można spotkać obiekty związane z narodem żydowskim. Obiekty stanowiące żydowskie dziedzictwo częściowo są zrewitalizowane i opatrzone tablicami informacyjnymi, a częściowo popadają w ruinę. Niektóre z nich zostały zaadaptowane do pełnienia nowych funkcji – muzeum, galerii handlowej czy budynku mieszkalnego. Dawna kultura żydowska jest także widoczna w działalności żydowskich organizacji, które mają siedzibę w Białymstoku (Centrum Edukacji Obywatelskiej Polska – Izrael, czy Gmina Wyznaniowa Żydowska). W mieście jest organizowany jeden z najbardziej znanych festiwali żydowskich – „Zachor – Kolor i dźwięk". Wydaje się, że w mieście może rozwijać się turystyka kulturowa, sentymentalna i festiwalowa.

ORIENTACJA OSÓB NIEWIDOMYCH I NIEDOWIDZĄCYCH W PRZESTRZENI OGRODU SENSORYCZNEGO

mgr Anna Lubarska

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych, Katedra Turystyki i Rekreacji
anna.lubarska@amu.edu.pl

Ogród sensoryczny jest miejscem szczególnym dla osób z niepełnosprawnością: to samodzielny obszar, który skupia w sobie szeroki zakres doznań sensorycznych. Może być częścią większego ogrodu, np. ogrodu botanicznego lub parku, może być też samodzielnym obiektem. W definicji turystyki dostępnej wyraźnie zaznaczona jest samodzielność i niezależność turysty, bez względu na jego sprawność, wiek i ograniczenia. Dotyczy to także poruszania się w danej przestrzeni. Celem wystąpienia jest omówienie elementów ułatwiających orientację w przestrzeni ogrodu sensorycznego osobom z niepełnosprawnością wzroku. Zaprezentowane zostaną przykłady dobrych praktyk i rozwiązań oraz rekomendacje dotyczące planowania przestrzeni dostępnej dla osób z niepełnosprawnością wzroku pod kątem ich swobodnego poruszania się w niej. Celem badań przeprowadzonych w czerwcu i lipcu 2018 r. było określenie, jakie elementy ogrodu sensorycznego ułatwiają osobom z niepełnosprawnością orientację w przestrzeni tego ogrodu, odnajdywanie ścieżek i atrakcji, poruszanie się po nim. W tym celu sporządzono inwentaryzację 16 obiektów: ogrodów i ścieżek sensorycznych na terenie Polski, a następnie przeprowadzono wywiady wśród członków Polskiego Związku Niewidomych, w której zawarto pytania dotyczące odwiedzanego ogrodu sensorycznego. Tematyką przystosowania polskich ogrodów sensorycznych do potrzeb osób niewidomych i niedowidzących zajmowali się już badacze, zwłaszcza w ostatnich latach. Nowością jest uwzględnienie ogrodów sensorycznych, które nie zostały jeszcze opisane w literaturze, jak również wywiady przeprowadzone wśród członków PZN.

TEMPERATURA POWIETRZA W SUBALPEJSKIEJ STREFIE KARKONOSZY A CYRKULACJA ATMOSFERYCZNA W OKRESIE 1961–2015

mgr Piotr Pawliczek

Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska
Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego, Zakład Klimatologii i Ochrony Atmosfery

piotr.pawliczek@uwr.edu.pl

Miesięczne, sezonowe i roczne wartości temperatury powietrza ze Szrenicy (1335 m n.p.m.) i Labskiej Boudy (1315 m n.p.m.) z lat 1961-2015 zestawiono z cyrkulacją atmosferyczną wyznaczoną na podstawie kalendarza cyrkulacji atmosferycznej nad Sudetami wg Ojrzyńskiej. W kalendarzu wydzielono 40 typów cyrkulacji atmosferycznej w czterech sektorach adwekcji (NE, SE, SW, NW) oraz sytuacji bez przeważającego kierunku (XX), z uwzględnieniem typu cyklonalności na poziomie 850 hPa i 500 hPa oraz typu wilgotności powietrza. Średnia temperatura roczna wzrosła z 2,2°C w okresie 1961-90 do 2,8°C w okresie 1981–2010. Mokre typy cyrkulacji przynoszą temperaturę ok. 4°C wyższą od suchych, niezależnie od pory roku. Wzrost temperatury przy mokrych typach cyrkulacji był w okresie 1981–2010 (w porównaniu do okresu 1961–1990) mniejszy niż przy typach suchych. We wszystkich porach roku odnotowano wzrost temperatury, najmniejszy jesienią. We wszystkich porach roku najniższą temperaturę przynoszą układy z cyrkulacją antycyklonalną na poziomie 850 hPa oraz cyklonalną na 500 hPa, a najwyższą temperaturę z cyrkulacją cyklonalną na 850 hPa oraz antycyklonalną na 500 hPa. Średnia roczna częstość sektorów adwekcji wyniosła w okresie 1961-2015 odpowiednio 38,3% w SW; 26,3% w N; 21,7% w NE i 11,7% dla SE. Między okresami 1961–1990 a 1981–2010 nie występuje istotna różnica w frekwencji poszczególnych sektorów kierunkowych. W ujęciu miesięcznym największe zmiany (>5% na sektor w okresie 1981–2010 względem 1961–1990) zaszły w lutym, marcu, czerwcu i wrześniu. Od początku lat 1990. wzrosła liczba dni z udziałem suchych typów cyrkulacji (frekwencja dni suchych w 1981–2010 wyniosła 56,5%, gdy w 1961–1990: 51,1%). Od listopada do marca najniższe temperatury związane są z sektorem NE, najwyższe z SW. Od kwietnia do września najniższe temperatury są przy adwekcji NW a najwyższe przy SE.

PRZESTRZENNE ZRÓŻNICOWANIE PODSTAWOWYCH CECH FIZYCZNO-CHEMICZNYCH WÓD W ZLEWNI ZURBANIZOWANEJ – STUDIUM PRZYPADKU POTOKU SŁUŻEWIECKIEGO

mgr Maksym Łaszewski[1], Kaja Czarnecka[2], Agnieszka Halaś[2], Krzysztof Piasecki[2]

[1] Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Katedra Geografii Fizycznej, Zakład Hydrologii

[2] Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych

m.laszewski@uw.edu.pl

W związku z dużym znaczeniem ekologicznym, krajobrazowym oraz rekreacyjnym cieków miejskich, jakość ich wód stanowi w ostatnich latach ważne zagadnienie badawcze hydrologii. Celem pracy było określenie przestrzennego zróżnicowania podstawowych parametrów fizyczno-chemicznych wód Potoku Służewieckiego, będącego największym ciekiem południowej części Warszawy. Od listopada 2017 do października 2018 roku w cyklu dwutygodniowym mierzono w terenie temperaturę wody, stężenie tlenu rozpuszczonego, przewodnictwo elektryczne oraz odczyn pH, natomiast w warunkach laboratoryjnych oznaczano stężenie fosforanów (PO4) i azotanów (NO3). Pomiary wykonywano w 9 punktach zlokalizowanych wzdłuż biegu Potoku (P1–P9) oraz w jego dwóch największych dopływach (D1, D2). Dodatkowo, w kwietniu i lipcu przeprowadzono pomiary natężenia przepływu za pomocą młynka ADC wzdłuż biegu Potoku. Na podstawie danych pomiarowych obliczono podstawowe miary położenia i zmienności, a podobieństwo punktów pod względem poszczególnych cech fizyczno-chemicznych określono za pomocą metody aglomeracji Warda.

Wyniki dowodzą, że główną przyczyną przestrzennego zróżnicowania podstawowych cech fizyczno-chemicznych Potoku Służewieckiego są przepływowe zbiorniki wodne, które powodowały przekształcenie warunków termiczno-tlenowych, jak również zmianę odczynu i przewodnictwa elektrycznego wody. Transformacja cech fizyczno-chemicznych była spowodowana również obecnością dopływów (P3 oraz P8) oraz działalnością lotniskowej oczyszczalni wód opadowych (P2). Stężenie azotanów i fosforanów okazało się największe w górnym i dolnym biegu (P1, P2, P7, P9), natomiast najmniejsze pomiędzy zbiornikami (P5). Stwierdzono w końcu, że przestrzenne zróżnicowanie badanych cech fizyczno-chemicznych wykazywało wyraźną zmienność sezonową. Uzyskane wyniki stanowią ważny punkt wyjścia do oceny stanu i funkcjonowania środowiska wodnego Potoku Służewieckiego.

WPŁYW ROLNICTWA NA MORFOLOGIĘ I WŁAŚCIWOŚCI POZIOMÓW POWIERZCHNIOWYCH GLEB PŁOWYCH POGÓRZA WIŚNICKIGO

Anna Bartos

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej
Koło Geografów UJ im. Ludomira Sawickiego

anna.bartos@student.uj.edu.pl

Użytkowanie terenu wpływa na właściwości chemiczne i fizyczne gleb. Zwłaszcza rolnictwo, poprzez stosowanie nawozów sztucznych i naturalnych oraz zabiegi agrotechniczne, w bezpośredni sposób zmienia cechy gleby. Przemiany zachodzące w glebie objętej uprawą mają różnorodny charakter i obejmują zarówno mechaniczne naruszenie i transformację naturalnych poziomów genetycznych, jak i rozmaite zmiany chemiczne wywołane zaburzeniem naturalnego bilansu pierwiastków. Poziomy powierzchniowe są najbardziej narażone na oddziaływanie czynników zewnętrznych i to właśnie w nich zachodzą najszybsze i największe przekształcenia podczas zmiany sposobu użytkowania terenu. Głównym celem przeprowadzonych badań było porównanie morfologii i wybranych właściwości poziomów powierzchniowych gleb płowych objętych uprawą rolną oraz gleb leśnych. Obszar badań znajduje się na Podgórzu Wiśnickim, w sąsiedztwie stacji naukowo-badawczej Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ w Łazach. Podczas badań terenowych pobrano próbki z poziomów Ap na polu ornym oraz poziomów O i Ah z lasu. Wstępne badania terenowe wykazały różnice w wilgotności, miąższości oraz strukturze badanych poziomów powierzchniowych gleb płowych. Podczas analiz laboratoryjnych oznaczono pH (w H_2O), zawartość oraz zasób węgla organicznego i azotu, barwę w skali Munsella oraz gęstość objętościową próbek. W badaniach skupiono się także na składzie molekularnym materii organicznej, którą oznaczono techniką FTIR-ATR. Analiza widm wykazała znaczące różnice w kładzie oraz stopniu rozkładu materii organicznej w poziomach powierzchniowych w zależności od użytkowania terenu.

REDUKCJA FALI POWODZIOWEJ PRZEZ ZBIORNIK W BUDOWIE, NA PRZYKŁADZIE ZBIORNIKA ŚWINNA PORĘBA

mgr Paweł Franczak[1,2] mgr inż. Konrad Kępski[2]

[1] Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Hydrologii

[2] Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie

franczak.p@op.pl

Funkcjonowanie zbiorników retencyjnych na rzekach powoduje znaczne zmiany stosunków wodnych rzeki poniżej zapory. Ich funkcjonowanie na rzekach na obszarze Polski było tematem licznych badań podejmowanych od lat 50. XX w. Ich wyniki wskazują, że funkcjonowanie zbiorników powoduje poniżej zbiornika m.in. podniesienie przepływów niżówkowych, redukcję wysokości przepływów maksymalnych, a w efekcie tego zmniejszenie zmienności przepływów. Zmiany te nie są jednak jednakowe dla wszystkich rzek i zależą m.in. od sposobu użytkowania zbiornika i jego pojemności. W Karpatach duże zbiorniki retencyjne wybudowane zostały na niemalże wszystkich głównych rzekach. Do niedana ostatnią rzeką karpacką, na której nie funkcjonował zbiornik zaporowy była Skawa. Jego budowę zaczęto w 1986 r., jednak zmiany społeczno-gospodarcze i trudności finansowe spowodowały, że pierwotny termin oddania do użytkowania zbiornika w 1996 r. był wielokrotnie przesuwany. Ostatecznie w 2015 r. oficjalnie otwarto wybudowaną zaporę, ale wypełnienie zbiornika było niemożliwe w związku z koniecznymi jeszcze do wykonania pracami. Oficjalnie budowę zbiornika zakończono w 2017 r. W czasie budowy zbiornika, gdy niemalże gotowa była korona zapory, w zlewni Skawy wystąpiło kilka dużych powodzi, w tym wielkie powodzie w 2010 i 2014 r. Wówczas zbiornik mógł pracować jako zbiornik suchy. Celem wystąpienia jest przeanalizowanie redukcji fali powodziowej przez zbiornik zaporowy będący w czasie budowy. Badania przeprowadzono na podstawie posterunków wodowskazowych IMGW-PIB i RZGW na Skawie w Suchej Beskidzkiej, Wadowicach oraz powyżej i poniżej zbiornika (RZGW) oraz na Stryszawce w Suchej Beskidzkiej. Maksymalna pojemność zbiornika wynosi 160,8 mln m^3, a maksymalna rzędna piętrzenia 312 m n.p.m. Podczas powodzi w maju 2010 r. podczas kulminacji fali powodziowej dopływ do zbiornika wynosił 937 m^3/s, przy odpływie maksymalnym 337,7 m^3/s. Napełnienie zbiornika wyniosło 61 mln m^3. Podczas powodzi w maju 2014 r. maksymalny dopływ do zbiornika wyniósł 921,7 m^3/s, przy odpływie maksymalnym 250,6 m^3/s. Napełnienie zbiornika wyniosło 45,5 mln m^3. W obu przypadkach praca zbiornika spowodowała znaczne obniżenie kulminacji fali powodziowej na dolnym odcinku Skawy.

ZMIANY TEMPERATURY POWIETRZA Z DNIA NA DZIEŃ W OBSZARACH GÓRSKICH NA PRZYKŁADZIE TATR I KARKONOSZY

mgr Izabela Guzik

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Klimatologii
iza.guzik@doctoral.uj.edu.pl

Zmiany temperatury powietrza z dnia na dzień mają znaczenie praktyczne. Duże spadki lub wzrosty temperatury w krótkim okresie czasu mogą powodować poważne skutki dla środowiska i różnych gałęzi gospodarki, ale przede wszystkim wpływają na samopoczucie człowieka. Obszary górskie charakteryzują się szczególnie dużymi zmianami temperatury, co jest jednym z czynników decydujących o bodźcowości tego obszaru. Kotliny cechują się dużą zmiennością temperatury minimalnej, a Kasprowy Wierch i Śnieżka to jedyne stacje w Polsce na których przeważają duże spadki tej temperatury nad wzrostami. Celem prezentacji jest określenie wpływu form i wysokości terenu na zmiany temperatury powietrza z dnia na dzień na przykładzie Tatr i Karkonoszy. Ponadto wskazanie przyczyn występowania gwałtownych zmian temperatury z dnia na dzień na przykładzie dwóch obszarów górskich (Tatry i Karkonosze) różniących się wysokością względną i bezwzględną oraz przebiegiem masywu górskiego. W prezentacji wykazano, że duże zmiany temperatury na stacjach górskich występują dwukrotnie częściej niż na stacjach odniesienia. Stwierdzono, że istnieje sezonowe zróżnicowanie występowania dużych zmian temperatury z dnia na dzień, a szczególnie duże wzrosty temperatury w kotlinach występują wówczas, kiedy wiatr fenowy pojawia się po dniu z inwersją temperatury.

SYNOPTYCZNE UWARUNKOWANIA WEZBRAŃ WIELKICH NA DUNAJCU W NOWYM SĄCZU W LATACH 1991–2015

Agnieszka Halaś

Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych

aj.halas@student.uw.edu.pl

Wezbrania wielkie są zjawiskami ekstremalnymi w związku z ich dużą gwałtownością i trudnością w określeniu ostatecznego rozmiaru na etapie tworzenia prognoz. W związku z tym, niezwykle ważne jest jak najlepsze poznanie czynników przyczyniających się do ich powstawania. Celem niniejszej pracy było określenie jakie sytuacje synoptyczne doprowadziły do wystąpienia wezbrań wielkich na Dunajcu w latach 1991–2015. W tym celu dokonano analizy wartości natężenia przepływu z wodowskazu na Dunajcu w Nowym Sączu oraz danych meteorologicznych (sum dobowych opadów atmosferycznych, średniej dobowej temperatury powietrza i miąższości pokrywy śnieżnej) z 26 stacji zlokalizowanych na terytorium Polski i Słowacji. Wykorzystane dane pochodziły z polskiego IMGW oraz słowackiego SHMÚ. Sytuacje synoptyczne określono na podstawie Kalendarza typów cyrkulacji atmosfery dla Polski południowej autorstwa T. Niedźwiedzia oraz archiwalnych map synoptycznych na stronie www.wetter3.de. Ocena warunków cyrkulacyjnych i meteorologicznych wykonana dla 7 dni poprzedzających każde z 14 wezbrań wielkich jakie wystąpiły w tym okresie umożliwiła wyselekcjonowanie 4 głównych typów cyrkulacji atmosfery, które przyczyniły się do ich powstania. Najczęściej dochodziło do napływu wilgotnych mas powietrza polanego morskiego starego (PPms) z sektora północnego i wschodniego (N, NE, E). Dokonano także szczegółowej charakterystyki epizodów opadowych, a stworzenie map pola opadu 7-dniowego poprzedzającego każde wezbranie przy pomocy programu ArcMap 10.5. wykorzystując metodę interpolacji Spline (Tension) pozwoliło na wyróżnienie dwóch głównych stref koncentracji opadów – obszaru Beskidu Sądeckiego i Gorców oraz północnych stoków tatrzańskich. Przeprowadzona analiza dowiodła, że uwarunkowania cyrkulacyjne doprowadzające do powstania wezbrań wielkich na Dunajcu charakteryzują się pewną powtarzalnością i badanie tego typu zależności jest pomocne w ochronie przeciwpowodziowej.

VII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA MŁODYCH BADACZY
Perspektywy badań środowiska geograficznego
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ
Kraków, 19–21 października 2018 roku

FAKT POWOŁANIA PARKU NARODOWEGO W KONTEKŚCIE WIELKOŚCI I FORM RUCHU TURYSTYCZNEGO NA DANYM OBSZARZE

mgr Piotr Miazek

Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk Geograficznych, Instytut Geografii Miast i Turyzmu, Zakład Geografii Turyzmu
piotr.miazek93@gmail.com

Polskie parki narodowe cieszą się dużym zainteresowaniem ze strony turystów. Z roku na rok liczba odwiedzających parki systematycznie rośnie. Polskie parki różnią się między sobą m.in. powierzchnią, ukształtowaniem terenu, środowiskiem przyrodniczo-antropogenicznym, walorami krajobrazowymi itp. Każdy park ma w sobie coś szczególnego i oferuje różne możliwości aktywności dla odwiedzających. We wszystkich wytyczono szlaki, umożliwiające uprawianie różnych form turystyki i rekreacji. Mimo to niektóre cieszą się większym uznaniem turystów, inne mniej. Jedne rocznie odwiedzają miliony, inne kilkanaście tysięcy osób w ciągu roku. Każdy park narodowy w Polsce prowadzi monitoring ruchu turystycznego. Bez większego problemu można dowiedzieć się ile osób weszło na teren parku w ciągu roku. Jednak czy podobne działania były prowadzone przed powołaniem parku? Czy można się dowiedzieć ile osób odwiedzało obszar zanim stał się on parkiem narodowym? Czy po nadaniu statusu parku narodowego, liczba odwiedzających zwiększyła się? Głównym celem opracowania jest próba odpowiedzenia na pytanie: Czy fakt powołania parku narodowego na danym obszarze przyczynił się do zwiększenia ruchu turystycznego? Obszary chronione przez swoje unikatowe właściwości są dla turysty ogromnie interesujące. Uzyskanie statusu parku narodowego rzuca na przestrzeń nowy blask, który powoduje napływ odwiedzających. Niniejsze opracowanie będzie teoretycznym wstępem do problemu, przedstawiającym przykłady, gdzie widać wpływ powołania parku narodowego na kształtowanie się ruchu turystycznego.

PRZEMIANY POLSKIEGO SEKTORA TCF

dr Arkadiusz Kocaj

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Rozwoju Regionalnego

arkadiusz.kocaj@uj.edu.pl

Polski przemysł tkanin, odzieżowy i obuwniczy zmierzył się z fazą znaczącej restrukturyzacji od czasów osiągnięcia maksymalnych możliwości produkcyjnych i eksportowych na przełomie lat 70. i 80. Były to głębokie zmiany pod względem geograficznym, przestrzennego rozkładu łańcuchów wartości i strategii wiodących firm. Polskie firmy przeszły trudną drogę od fordyzmu do działalności ukierunkowanej na wpływy mody. Sektor TCF (z ang. *textiles, clothing, and footwear*) jest jednym z niewielu w Polsce, które po 1989 nie odzyskały swojego udziału w produkcji przemysłowej. Oznacza to bardzo interesujący do analizy obraz zmieniającego się sektora o dużym znaczeniu wysokich kwalifikacji pracowniczych, silnej roli tradycji i dużej dynamice przekształceń. Na znaczeniu tracą wielkie zakłady przemysłowe i funkcjonujące wokół nich skupienia a drugie życie otrzymują tradycyjne, często przedprzemysłowe, lokalne skupienia producentów. Pojawia się w ostatnich latach wiele nowych firm tego sektora oraz nowych strategii rozwoju opierających się o ekspansję poza granicę Polski.

VII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA MŁODYCH BADACZY
Perspektywy badań środowiska geograficznego
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ
Kraków, 19–21 października 2018 roku

ZMIANY GOSPODARCZO-EKONOMICZNE MIAST PO ORGANIZACJI WYSTAW ŚWIATOWYCH EXPO

mgr inż. arch. Anna Stefańska

Politechnika Warszawska, Wydział Architektury,
Katedra Projektowania Konstrukcji, Budownictwa i Infrastruktury Technicznej
anna.klara.stefanska@gmail.com

Przestrzeń wielkością przypominająca miasto o średniej powierzchni, wyróżniająca się budynkami o nowatorskiej i technologicznie zaawansowanej architekturze oraz każdej możliwej funkcji, powstaje w ciągu paru miesięcy, tętni życiem około pół roku i zostaje rozebrana. W kreowaniu tej przestrzeni uczestniczą wszystkie narody, pokazując swoje najnowsze osiągnięcia technologiczne i kulturalne. Po Wystawie zachowują się nieliczne obiekty o najwyższych cechach zapamiętywalności, ale korzyści jakie zyskuje miasto po goszczeniu EXPO niejednokrotnie na długie lata przyczyniają się do jego rozwoju na wielu płaszczyznach. Jest to unikatowe przedsięwzięcie, wspierające rozwój handlu, wymiany wiedzy z zakresu techniki, nauki czy sztuki, sprzyja kontaktom międzynarodowym- przedstawia zapis rozwoju cywilizacyjnego. Pomimo swej efemerycznej natury, Wystawy Światowe są ogromnym przedsięwzięciem planistycznym oraz nierzadko wpływają na rozwój ekonomiczny, społeczny czy logistyczny miast, w których się odbywają. W prezentacji zostaną przedstawione wybrane przykłady miast, które dzięki goszczeniu wystaw w znacznym stopniu poprawiły swój stan ekonomiczny, transportowy, kulturowy oraz społecznym.

DOSTĘPNOŚĆ KAPITAŁU LUDZKIEGO DLA KRAKOWSKICH SKUPIEŃ CENTRÓW NOWOCZESNYCH USŁUG BIZNESOWYCH

mgr Łukasz Fiedeń

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii,
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Rozwoju Regionalnego

lukasz.fieden@doctoral.uj.edu.pl

Dostępność odpowiednio wykwalifikowanej kadry jest obok powierzchni biurowych i dostępności komunikacyjnej jednym z głównych czynników lokalizacji centrów nowoczesnych usług biznesowych (skupienia firm sektora BPO, SSC, IT/R&D). Miejscem najbardziej dynamicznego rozwoju firm tego sektora w Polsce jest Kraków. Według ABSL, w krakowskich centrach usług pracuje 64 tys. osób. Stanowi to 23% zatrudnienia w tej branży w kraju. Z badań przeprowadzonych przez Agencję Rozwoju Aglomeracji Wrocławskiej wynika, że pracownicy centrów nowoczesnych usług biznesowych skłonni są poświęcać nie więcej niż 60 minut na codzienny dojazd do pracy (w jedną stronę). Celem wystąpienia jest przedstawienie zasięgu izochrony 60 minut dla dojazdów do skupień krakowskich centrów nowoczesnych usług biznesowych w transporcie indywidualnym i publicznym. Na tej podstawie oszacowano liczbę osób mieszkających w tej strefie, mogących być potencjalnymi pracownikami firm sektora BPO, SSC, IT/R&D. W opracowaniu wykorzystano dane pochodzące z Google Maps, rozkładów jazdy przewoźników w publicznym transporcie zbiorowym oraz dane o liczbie ludności pochodzące z Banku Danych Lokalnych GUS. Wyniki badań wskazują na dużą zależność dostępności kapitału ludzkiego od istnienia i położenia dróg szybkiego ruchu (autostrady, drogi ekspresowe) dla transportu indywidulanego oraz linii kolejowych dla transportu publicznego.

VII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA MŁODYCH BADACZY
Perspektywy badań środowiska geograficznego
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ
Kraków, 19–21 października 2018 roku

PERSPEKTYWY BADANIA MIEJSC WE WSPÓŁCZESNEJ GEOGRAFII

mgr inż. Maciej Główczyński

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej

macglowczynski@gmail.com

Miejsce jako przedmiot badań wielu dziedzin nauki jest przede wszystkim domeną geografii. W geograficznym ujęciu opisywane jest jako składowa dwóch komponentów – lokalizacji oraz nadanego znaczenia. Tuan wskazuje, że miejsce jest centrum wartości oraz obszarem, który podkreśla ludzkie emocje i relacje. Jest więc czymś więcej niż tylko punktem w przestrzeni. W toku ich użytkowania miejscom nadawane są znaczenia kulturowe i społeczne, które nadają kontekst zachowaniom człowieka. Oznacza to, że między człowiekiem i miejscem następuje nieustanna wymiana bodźców wpływająca na tworzenie wzajemnych zależności. W świetle nowych uwarunkowań miejsce zyskuje całkiem nowe znaczenie – zrywa się z perspektywą jego całości i spójności na rzecz jego otwartości i dynamiki. Celem niniejszej prezentacji jest podjęcie dyskusji na temat perspektyw badania miejsc we współczesnej geografii. Autor przedstawi aktualne podejścia badawcze oraz główne problemy napotykane w trakcie prowadzenia procesu badawczego. W trakcie prezentacji autor przedstawi również własne badania, przeprowadzone w Poznaniu, które dotyczyły analizy miejsc oraz obszarów życia pozadomowego mieszkańców miasta.

DRYF MIEJSKI: AKTYWNOŚCI CZŁOWIEKA W PRZESTRZENI ZURBANIZOWANEJ

Michał Wolszczak

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej
michal.wolszczak@studnet.uj.edu.pl

Celem referatu jest przybliżenie i określenie czym jest instytucja *dryfu miejskiego,* z jakim spotykamy się w miastach każdej wielkości na całym świecie. *Dryf miejski* jest zagadnieniem stosunkowo enigmatycznym, nie mającym jasnej definicji umożliwiającej jego łatwe identyfikowanie. Głównym celem referatu jest przedstawienie koncepcyjnej definicji zjawiska oraz określeniem jego warunków występowania. Referat jest przekrojem przez teorie i koncepcje opracowane w tematach aktywności człowieka w obszarach zurbanizowanych. W wystąpieniu zostały ujęte także koncepcyjne metody i narzędzia pomiaru oraz analizy wyników. Finalną częścią wystąpienia jest opis możliwości zastosowania wiedzy na temat aktywności w zarządzaniu nowoczesnymi strukturami obszarów zurbanizowanych.

VII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA MŁODYCH BADACZY
Perspektywy badań środowiska geograficznego
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ
Kraków, 19–21 października 2018 roku

SKUPISKA DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNYCH W WYBRANYCH POLSKICH MIASTACH

mgr inż. Ilona Morawska[1], mgr Karolina Anielska[1,2],

[1] Krajowy Instytut Polityki Przestrzennej i Mieszkalnictwa

[2] Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Rozwoju Regionalnego

karolina.anielska@doctoral.uj.edu.pl

Działalność innowacyjna ma tendencje do skupiania się przestrzennego. Innowacja rodzi się w bliskości i jest często procesem osadzonym terytorialnie. Do najważniejszych cech wpływających na lokowanie się firm w określonej lokalizacji należą: kapitał ludzki, dostęp do transportu, dostęp do rynków zbytu i dostawców, obecność uniwersytetów i jednostek badawczych oraz podmiotów wspierających przedsiębiorczość. Od kilku lat można zaobserwować oddolne i również odgórne skupianie się firm innowacyjnych w szeroko pojętym obszarze centralnej aktywności w mieście co wpływa na powstawanie tak zwanych dzielnic innowacji. Dzielnice innowacji są rezultatem demonstrującej się w przestrzeni miejskiej logiki otwartej innowacji przyświecającej coraz większej ilości firm w branżach innowacyjnych. Głównym celem referatu jest przedstawienie możliwości badania skupisk działalności innowacyjnych w miastach metodami ilościowymi przy aktualnej dostępności danych w Polsce. W ramach referatu przedstawione zostały dostępne bazy danych oraz następnie przeprowadzona została procedura analizy z wykorzystaniem bazy KRS dla wybranych miastach będących ważnymi centrami innowacji na mapie Polski (Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu oraz Trójmieście). W ramach referatu przedstawione zostały trudności napotkane w czasie przeprowadzanej analizy począwszy od wyboru bazy danych, przez dostęp do danych, ich czyszczenie i przygotowanie aż po wybór sposobu ich wizualizacji. Przedstawione zostaną również wstępne mapy przedstawiające skupiska działalności innowacyjnych oraz ich otoczenie (uwzględniające między innymi takie podmioty jak uczelnie, inkubatory przedsiębiorczości, Centra Transfery Technologii, parki naukowe oraz technologiczne, fablaby oraz przestrzenia (biura) coworkingowe) tworzące potencjalne dzielnice innowacji uzyskane przyjętą metodologią.

APLIKACJE MOBILNE W PRZESTRZENI POLSKICH MIAST

mgr Dominik Nogala

Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk Geograficznych
Instytut Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej
dominiknogala2@gmail.com

W dobie galopujących zmian technologicznych, standardowe kanały przekazywania informacji wykorzystywane w przestrzeni miejskiej stały się niewystarczająco dostosowane i efektywne do coraz bardziej wymagającego odbiorcy. W związku z powyższym, tworzone są nowe urządzenia, systemy i oprogramowania, które coraz częściej pełnią funkcję informacyjną w przestrzeni miasta. Podczas wystąpienia zostaną zaprezentowane definicje: aplikacja mobilna, urządzenie mobilne, etc. Następnie przedstawione zostaną aplikacje mobilne stworzone z inicjatywy Urzędu Miasta Łodzi i Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego, ich specyfika i zastosowanie. W kolejnej części omówione zostaną przykłady innych popularnych w Polsce aplikacji mobilnych stworzonych dla przestrzeni miejskiej. Głównym celem wystąpienia jest przedstawienie wyników badań zrealizowanych dla sektora publicznego w ramach współpracy Uniwersytety Łódzkiego z Urzędem Marszałkowskim Województwa Łódzkiego, na temat opinii wykorzystania aplikacji mobilnych w przestrzeni miejskiej w Łodzi.

VII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA MŁODYCH BADACZY
Perspektywy badań środowiska geograficznego
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ
Kraków, 19–21 października 2018 roku

BADANIA NAD PRZESTRZENIAMI PUBLICZNYMI W KONTEKŚCIE WYBRANYCH TEORII PSYCHOLOGII ŚRODOWISKOWEJ.

mgr inż. Adam Wronkowski

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
a.wronkowski94@gmail.com

Badania nad przestrzeniami publicznymi zyskują coraz bardziej interdyscyplinarny charakter wykorzystując różnorodne metody badawcze. Pozwalają one na pozyskanie danych ukazujących aktualny stan analizowanych przestrzeni oraz ich obraz w oczach mieszkańców. Analizując przestrzenie publiczne warto jednak poszerzać prowadzone badania o spostrzeżenia i zależności obecne w teoriach z innych dziedzin naukowych. Takie działania mogą rzucić nowe światło na poruszany problem. Jedną z dziedzin, która może poszerzyć badania nad przestrzeniami publicznymi jest psychologia środowiskowa. Dostarcza ona cennych informacji na temat relacji człowiek – środowisko geograficzne, a także nowy, interesujący punkt widzenia na problemy środowiskowe. Podczas prezentacji autor podejmie próbę ukazania teorii istniejących w psychologii środowiskowej, których założenia można przenieść na grunt urbanistyki i planowania przestrzennego i wykorzystać w badaniach nad przestrzeniami publicznymi. Ukazane zostaną także „punkty styku" tych teorii i proponowane sposoby ich połączenia w jedną spójną całość. Próba podejścia do problemu, która przewiduje wzajemne przenikanie się aspektów teorii różnych dziedzin jest niezwykle cenna zarówno z perspektywy teoretycznej, jak i praktycznej. Po pierwsze, przyczynia się do zwiększenia naszej wiedzy o funkcjonowaniu i zależnościach w przestrzeniach publicznych. Po drugie, syntezę teorii z kilku dziedzin naukowych można wykorzystać do zdobycia kompleksowych danych na temat relacji człowieka z użytkowaną przestrzenią, co może przełożyć się także na ich lepsze zagospodarowanie i funkcjonalność.

PLANOWANIE PRZESTRZENNE A ROLA TERENÓW ZIELENI MIEJSKIEJ W ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJU MIASTA

mgr Karolina Anielska[1,2]

[1] Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Rozwoju Regionalnego

[2] Krajowy Instytut Polityki Przestrzennej i Mieszkalnictwa

karolina.anielska@doctoral.uj.edu.pl

Szukanie równowagi pomiędzy społecznymi, ekologicznymi i ekonomicznymi aspektami stanowi jedno z większych wyzwań w zrównoważonym zarządzaniu miastem. Kształtowanie prawidłowo funkcjonującego systemu terenów zieleni miejskiej o funkcjach rekreacyjnych dla wzbogacenia zurbanizowanego środowiska może być jednym ze sposobów budowania tej równowagi. Głównym celem referatu jest analiza w jaki sposób planowanie przestrzenne jako jedno z narzędzi zarządzania rozwojem miejskim, może wpływać na rolę terenów zieleni miejskiej w zrównoważonym rozwoju miasta. Tereny zieleni miejskiej w znaczącym stopniu mogą wpływać na zrównoważony rozwój miasta, jednak pytaniem pozostaje czy jest to możliwe zawsze, czy muszą być spełnione określone warunki w tym te związane z planowaniem przestrzennym. Na przedmiot badań wybrana została Nowa Huta, XVIII dzielnica Krakowa. Dzięki złożonemu charakterowi przestrzeni dzielnicy, która wykazuje zarówno cechy silnie zurbanizowane (jak historyczny układ urbanistyczny), jak i zupełnie niezurbanizowane (jak tereny przy wschodniej granicy Krakowa) możliwe zostało ukazanie terenów zieleni o różnorodnej genezie i różnych funkcjach. Podstawową metodę stanowi studium przypadku. W ramach badań zostały zebrane informacje uwzględniające powstanie oraz powierzchnie poszczególnych terenów zieleni miejskiej w Nowej Hucie i ich systemu oraz dokonana została analiza funkcji, które pełnią aktualnie i potencjalnie mogą pełnić w odniesieniu do teorii zrównoważonego rozwoju. Przeprowadzona również została kwerenda dokumentów planistycznych (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących oraz sporządzanych na terenie Nowej Huty) ze szczególnym uwzględnieniem zapisów dotyczących terenów zieleni miejskiej.

VII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA MŁODYCH BADACZY
Perspektywy badań środowiska geograficznego
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ
Kraków, 19–21 października 2018 roku

DZIAŁANIA POLSKICH MIAST W ZAKRESIE WSPIERANIA TRANSPORTU ROWEROWEGO

mgr Agnieszka Świgost

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Rozwoju Regionalnego
agnieszka.swigost@gmail.com

Wzrost popularności transportu rowerowego w polskich miastach jest pochodną działań urbanistów poszukujących efektywnych rozwiązań transportowych, zakładających zrównoważony rozwój form transportu oraz działania proekologiczne. Transport rowerowy jest również mocno akcentowany zarówno w politykach na szczeblu krajowym (m.in. Krajowa Polityka Miejska), jak i lokalnym (miejskie polityki rowerowe, polityki transportu niskoemisyjnego). W Polsce dąży się do zmian tendencji w użytkowaniu rowerów z rekreacyjnego na codzienny. W tym celu włodarze miast podejmują różnorodne aktywności – rozbudowują sieć ścieżek rowerowych czy wprowadzają strefy uspokojonego ruchu.

Podczas wystąpienia zaprezentowane zostaną wybrane działania realizowane w polskich miastach w zakresie wspierania transportu rowerowego. Wśród nich omówione zostaną działania związane z rozbudową infrastruktury (ścieżki rowerowe, tzw. mała infrastruktura, systemy rowerów miejskich), wprowadzeniem polityki rowerowej oraz inicjatywami mieszkańców.

KONCEPCJA REWITALIZACJI URBANISTYCZNEJ OBSZARU POPRZEMYSŁOWEGO PO DAWNEJ CUKROWNI W BRZEŚCIU KUJAWSKIM

inż. Malwina Balcerak

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
Akademickie Koło Naukowe Gospodarki Przestrzennej

malwina.balcerak@wp.pl

Zmiany zachodzące w polskim przemyśle na przestrzeni lat przyczyniły się do likwidacji wielu fabryk. Powstały obszary poprzemysłowe, które ze względu na swoje cechy ciężko jest na nowo funkcjonalnie włączyć do tkanki miejskiej. Postępująca degradacja tych terenów zmienia wizerunek miasta, a także zmniejsza możliwości ich ponownego zagospodarowania. Rewitalizacja ugorów poprzemysłowych jest szansą na poprawę wizerunku, jakości życia mieszkańców, sytuacji ekonomicznej miasta lub gminy, a także na stworzenie unikatowego miejsca. Ponowne zagospodarowanie tych terenów zmniejsza również presję na cenne tereny niezainwestowane i przeciwdziała niekontrolowanej zabudowie. Celem opracowania było stworzenie koncepcji rewitalizacji urbanistycznej obszaru poprzemysłowego po dawnej Cukrowni w Brześciu Kujawskim, poprzez ukazanie jej nowego zagospodarowania oraz nadanie nowego charakteru funkcjonalno-przestrzennego. Powstała ona na podstawie przeprowadzonych analiz uwarunkowań historycznych, przyrodniczych, prawnych, komunikacyjnych oraz diagnozy stanu istniejącej zabudowy i zagospodarowania przestrzennego, a także opinii użytkowników przestrzeni.

VII Ogólnopolska Konferencja Naukowa Młodych Badaczy

Perspektywy badań środowiska geograficznego

SESJE POSTEROWE

Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ

Kraków, 19—21 października 2018 roku

GEOMORFOLOGICZNY ZAPIS PÓŹNOPLEJSTOCEŃSKIEGO ZLODOWACENIA W MASYWIE BORŻAWY (UKRAINA, KARPATY WSCHODNIE)

Maciej Bryndza[1], Magdalena Jasionek[1], Alicja Kuśpik[3], Mateusz Lupa[1], dr Piotr Kłapyta[2]

[1] Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Koło Geografów UJ im. Ludomira Sawickiego
[2] Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Geomorfologii
[3] Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Nauk Geologicznych

mbryndza1@gmail.com

Rzeźba glacjalna Beskidów Połonińskich jest stosunkowo dobrze poznana jedynie w ich najwyższej części (Czarnohora, Świdowiec). W ich niższej, północno-zachodniej części, słabiej wykształcone formy glacjalne udokumentowano na mało dokładnych mapach przeglądowych. Jedynym, jak dotąd, dobrze udokumentowanym obszarem pod kątem obecności rzeźby glacjalnej jest w tej części Beskidów Połonińskich dolina Małej Płoszanki, znajdująca się w masywie Borżawy. Najnowsze wyniki kartowania geomorfologicznego, analiz sedymentologicznych oraz GIS przeprowadzone w masywie Borżawy w 2018 r., pozwoliły na rozpoznanie i udokumentowanie form i osadów glacjalnych w dwóch kolejnych systemach dolin. Przeobrażeniu glacjalnemu uległy odcinki źródłowe potoków Ploshanka oraz Jamka Bahriwska, znajdujące się w północno-zachodniej, najwyższej (Stoj 1681 m n.p.m.) części masywu. Cyrki zostały wycięte w średnioławicowych utworach fliszowych jednostki dukielskiej – górnych warstwach czarnogołowskich. Ich strome zbocza (do 55° nachylenia) osiągają wysokość do 250 m. W dnach cyrków oraz w strefie terminalnej dawnego lodowca rozpoznano dość dobrze zachowane formy morenowe. Analizy sedymentologiczne osadów glacjalnych, stokowych, fluwialnych, fluwioglacjalnych oraz zwietrzeliny in situ, polegające na analizie kształtu (C40) i obtoczenia (RA) pozwoliły wykazać znaczną obróbkę klastów w osadach morenowych, co stanowi drugi (obok występowania form morenowych) dowód na wystąpienie późno-plejstoceńskiego zlodowacenia w trzech dolinach masywu Borżawy.

EVENT MARKETING JAKO NARZĘDZIE KOMUNIKACJI MARKETINGOWEJ W MIEJSKIEJ PRZESTRZENI TURYSTYCZNEJ NA PRZYKŁADZIE MIASTA SZCZECINA

mgr Sylwester Dziechciarz

Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk o Ziemi
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
Zakład Turystyki i Rekreacji
s.dziechciarz@op.pl

Kształtowanie wizerunku przestrzeni turystycznej miasta może opierać się na odpowiednio dobranym zestawieniu narzędzi promocyjnych stosowanych przez miasta. Popularnym narzędziem są działania w zakresie organizacji wydarzeń masowych. Problematyka przygotowanego opracowania dotyczy wykorzystania event marketingu jako narzędzia komunikacji marketingowej dla potrzeb promocji przestrzeni turystycznej Szczecina. Organizacja wydarzeń masowych oraz promowanie ich zarówno pośród mieszkańców miasta, jak i odbiorców zewnętrznych, jest istotnym elementem realizowanego przez miasto marketingu terytorialnego. Celem przeprowadzanej analizy jest wskazanie korzyści wynikających ze stosowania event marketingu jako narzędzia promocji przestrzeni turystycznej oraz wskazanie eventu jako narzędzia marketingu terytorialnego oraz jego rola w kreowaniu produktu turystycznego miasta.

METODA WYZNACZANIA DNI Z DUŻYMI ZMIANAMI TEMPERATURY POWIETRZA Z DNIA NA DZIEŃ W TATRACH

mgr Izabela Guzik

Uniwersytet Jagielloński Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej
Zakład Klimatologii

iza.guzik@doctoral.uj.edu.pl

Miarą wielkości nieokresowych zmian temperatury powietrza jest tzw. zmienność temperatury z dnia na dzień, w literaturze nazywana także zmiennością międzydobową temperatury. Nagłe zmiany temperatury z dnia na dzień są w Polsce zjawiskiem raczej rzadkim. Według Kossowskiej-Cezak, w Polsce stanowią one około 10 dni w roku. W obszarach górskich zdarzają się jednak dwukrotnie częściej niż w pozostałej części kraju poprzez powstające inwersje temperatury i wiatry fenowe. W polskiej literaturze klimatologicznej za duże zmiany temperatury powietrza uznaje się te przekraczające 6, 8 lub 10°C z dnia na dzień. Według badań przeprowadzonych przez bioklimatologów radzieckich są to zmiany uznawane jako ostre, działające na człowieka rozdrażniająco. Przedmiotem zainteresowania bywa zwykle zmienność temperatury średniej dobowej, liczona jako różnica między temperaturą średnią w danym dniu i w dniu poprzednim. Metoda ta, oprócz samej wielkości zmiany, pozwala określić także jej kierunek, tj. wzrost lub spadek. W celu określenia warunków występowania dużych zmian temperatury powietrza z dnia na dzień w Tatrach, obliczono zmienność temperatury średniej dobowej na 3 stacjach meteorologicznych: Kasprowy Wierch, Zakopane oraz Kraków-Balice wykorzystując dane stacyjne IMGW-PIB z lat 1966–2015. Ponieważ temperatura średnia dobowa nie pochodzi bezpośrednio z pomiaru, lecz z obliczenia, jej zmienność ma charakter ogólnego wskaźnika. W prezentacji wykazano, że przyjęcie różnych progów wyznaczania dużych zmian temperatury wpływa znacząco na interpretację otrzymanych wyników badań. Dodatkowo wprowadzono kryterium, kiedy za dzień z dużą zmianą temperatury uznano taki, w którym duża zmiana wystąpiła zarówno na stacji odniesienia jak i na jednej stacji górskiej.

DUŻE ZMIANY TEMPERATURY POWIETRZA Z DNIA NA DZIEŃ W IRLANDII

Jakub Skalski[1], mgr Izabela Guzik[2]

[1] Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

[2] Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Zakład Klimatologii

jakubskalski762@gmail.com

Irlandia jest położona w strefie klimatu umiarkowanego morskiego. Dzięki wpływowi ciepłego Prądu Zatokowego oraz z powodu nizinnego charakteru i niezbyt wysokich gór, wpływy Atlantyku nie są hamowane przez bariery orograficzne. Jedną z ważniejszych cech klimatu tego obszaru są niewielkie wahania temperatury powietrza. Informacje o zmienności temperatury powietrza z dnia na dzień są cenne ze względów bioklimatycznych – duże zmiany są silnym bodźcem termicznym. Chociaż w większości przypadków zmiany temperatury nie przekraczają ±2°C, to jednak zdarzają się te powyżej °10±C z dnia na dzień. Celem posteru jest charakterystyka zmienności temperatury powietrza z dnia na dzień oraz przestrzennego zróżnicowania liczby dniz dużymi zmianami(>±6°C) w Irlandii. Wykorzystano codzienne wartości temperatury średniej, maksymalnej i minimalnej z 60-lecia 1958–2017, z pięciu stacji położonych na wybrzeżu: Valentia, Belmullet, Malin Head, Dublin, Rosslare. W prezentacji wykazano, że najchłodniejszy okres roku – od listopada do marca – odznacza się nie tylko częstszym pojawieniem się dużych zmian temperatury, ale też ich większym zasięgiem przestrzennym.Stwierdzono, że południowo-wschodnia część kraju, charakteryzuje się częstszym występowaniem takich dni na przełomie wiosny i lata. Dotyczy to zwłaszcza temperatury maksymalnej, a więc temperatury w ciągu dnia. Ponadtow przypadku zmian największych na tych stacjach, określono sytuację synoptyczną w tych dniach.

ZASTOSOWANIE GIS W BADANIACH DOSTĘPNOŚCI PRZYSTANKÓW KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ DLA MIESZKAŃCÓW MIASTA Z WYKORZYSTANIEM WTYCZKI GRASS W QGIS

mgr Piotr Kaszczyszyn

Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk o Ziemi,
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej,
Zakład Badań Miast i Regionów

pio8909@gmail.com

Przyjazność ruchowi pieszemu jest coraz częściej uznawana za jeden z głównych wskaźników zrównoważonego rozwoju miast, który pozwala określić, czy przestrzeń miasta jest przyjazna dla jego mieszkańców i innych ludzi, oraz czy zachęca do poruszania się pieszo. Przyjazność ruchu pieszego definiowana jest w różny sposób, w zależności od skali jak i zakresu w jakim to pojęcie jest rozpatrywane. W tym przypadku istotna jest ogólna dostępność i dostosowanie przestrzeni dla pieszych, tak aby chodzenie było bezpiecznym, powiązanym z innymi formami transportu, dostępnym i przyjaznym sposobem przemieszczania się. Zwracając szczególną uwagę na powiązanie przestrzeni przez transport publiczny. Ważnym aspektem przy analizie dostępności przestrzennej komunikacji miejskiej jest czas jaki zajmuje pieszym dojście do przystanku. Zazwyczaj w badaniach przyjmowano zasięg oddziaływania przystanku jako otaczający go obszar, z jakiego piesi mają możliwość dotarcia o własnych siłach. Przy czym granice tego obszaru nie były jednakowo oddalone od przystanku w każdym kierunku. Model dostępności przestrzennej transportu publicznego wiązał się z przyjęciem kilku ułatwiających rozwiązań tj.: uznaniem odległości za jedyną barierę w dojściu do przystanku; polem oddziaływania jest koło, gdzie przystanek jest jego środkiem natomiast promień wyznacza maksymalną odległość, z jakiej piesi mogą do niego dotrzeć. Metoda, która będzie przedstawiona za pomocą wtyczki GRASS w QGIS ma na celu bardziej dokładne odwzorowanie odległości jaką w rzeczywistości musi pokonać pieszy do przystanku. A polem oddziaływania nie jest koło lecz zbliżona do rzeczywistej długość drogi wyznaczona po ścieżkach lub ulicach reprezentowanych przez warstwy wektorowe.

ZRÓŻNICOWANIE BILANSU MATERIAŁU OSUNIĘTEGO I ZDEPONOWANEGO W OBRĘBIE WYBRANYCH OSUWISK W BESKIDZIE NISKIM

Magdalena Jasionek[1], Maria Bartczak[1], Aleksandra Kowalczyk[1], Mateusz Lupa[1], Maciej Bryndza[1], dr Dominika Wrońska-Wałach[2]

[1] Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Koło Geografów UJ im. Ludomira Sawickiego

[2] Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Geomorfologii

magdalena.jasionek@student.uj.edu.pl

Procesy osuwiskowe powszechnie występują w Karpatach fliszowych i należą do jednych z najważniejszych geozagrożeń. Ich działanie uwarunkowane jest budową geologiczną – występowaniem warstw przepuszczalnych piaskowców i zlepieńców zalegających nad nieprzepuszczalnymi, plastycznymi warstwami łupków, mułowców i margli oraz występowaniem licznych uskoków tektonicznych i spękań obniżających spoistość podłoża. Jednym z takich obszarów jest Beskid Niski, szczególnie okolice Miejskiej Góry i Bartniej Góry, gdzie przeprowadzono badania. Ich celem było obliczenie bilansu materiału osuniętego i zdeponowanego w obrębie wybranych osuwisk. Cztery wybrane osuwiska, różniące się od siebie pod względem geometrii i kontaktu systemu stokowego z systemem dolinnym, przeanalizowano z zastosowaniem metody DoD (DEM of Difference). W analizie wykorzystano Numeryczny Model Terenu (DEM) o rozdzielczości 1 m pozyskany z danych LIDAR (Light Detection and Ranging) z 2013 roku. W nawiązaniu do poligonów reprezentujących osuwiska wyciętych z warstwy DEM i całej warstwy DEM odtworzono „pierwotne" powierzchnie stoków. Porównaliśmy warstwę DEM przed powstaniem osuwiska (DEM1) z tą po jego powstaniu (DEM2). Jako warstwę wynikową otrzymano różnicę wysokości pomiędzy tymi warstwami, która daje informację o miąższości osuniętego i zdeponowanego materiału skalno-zwietrzelinowego. Wyniki dotyczące jednej z badanych form – osuwiska „Zapadle", porównano z archiwalnymi badaniami. Uzyskane wyniki pozwoliły na wykazanie zróżnicowania rozmieszczenia powierzchni obniżonych i nadbudowanych w obrębie stoku osuwiskowego. Maksymalna miąższość mas skalno-zwietrzelinowych przemieszczonych przez procesy osuwiskowe wyniosła około 28 m (o 28 m obniżyła się powierzchnia „pierwotnego" stoku). Maksymalna miąższość nadbudowanych mas koluwialnych wyniosła 10 m. Uzyskane wyniki wykorzystano do analizy rozmieszczenia stref zróżnicowanych pod względem morfodynamicznym w obrębie poszczególnych osuwisk.

GEOMORFOLOGICZNA RÓŻNORODNOŚĆ OTOCZENIA TORFOWISKA ŁUGI I JEJ WPŁYW NA WSPÓŁCZESNE ZAGOSPODAROWANIE TERENU

Agnieszka Mroczkowska[1,2], Magdalena Kuleta[1], Zuzanna Mrowińska[1], Agata Piwowar[1], Aleksandra Tworzowska[1]

[1] Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk Geograficznych
Koło Naukowe Młodych Geografów GEOHOLICY,

[2] Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk Geograficznych, Instytut Nauk o Ziemi
Katedra Geomorfologii i Paleogeografii

A_Mroczkowska@outlook.com

Według regionalizacji fizycznogeograficznej obszar badań położony jest w obrębie mezoregionu Wysoczyzna Łaska. Celem badań było rozpoznanie sytuacji geomorfologicznej w otoczeniu torfowiska Ługi oraz określenie zależności między budową geologiczną i geomorfologią terenu a jego zagospodarowaniem. W ramach badań terenowych wykonano szereg wierceń geologicznych za pomocą świdra okienkowego. Na podstawie wyników została stworzona mapa geomorfologiczna otoczenia torfowiska Ługi na podkładzie mapy topograficznej w skali 1:10 000. Podstawową dokumentację zróżnicowania osadów stanowią profile geologiczne. Na podstawie zgromadzonych danych wykonano także przekrój geologiczny ukazujący różnorodność form rzeźby terenu oraz elementy budowy geologicznej terenu. Według wstępnej analizy ustalono, że na północno-zachodnim i południowo-wschodnim skraju obszaru badań występują równiny morenowe wieku warciańskiego. Część centralną zajmuje rozcinająca je dolina Jadwichny-Pichny. Jej powierzchnia w przeważającej części jest wieku późnovistuliańskiego i jedynie na skrajach występuje plenivistuliański poziom terasowy. Na południowo-zachodnich i południowo-wschodnich obrzeżach doliny występują pokrywy eoliczne i wydmy z późnego vistulianu. W dnie doliny znajdują się równiny torfowiskowe. Sedentacja torfu – w niektórych przypadkach rozpoczęła się już w późnym vistulianie, zaś najmłodszymi elementami są równoleżnikowe wały wydmowe uformowane w holocenie. Zróżnicowanie osadów wpłynęło na sposób zagospodarowania terenu. W strukturze użytkowania terenu przeważają lasy oraz tereny użytkowane rolniczo. Badania są prowadzone w ramach projektu pt. „Procesy morfogenetyczne jako determinanty zbiorowisk roślinnych w dobie globalnych zmian klimatycznych w młodszym dryasie" (UMO-2016/21/B/ST10/02451).

ŚRODOWISKOWE UWARUNKOWANIA OSADNICTWA NEOLITYCZNEGO W REJONIE WIETRZYCHOWIC

mgr Agnieszka Mroczkowska[1], dr Piotr Papiernik[2,3], dr hab. Piotr Kittel[1], dr hab. Mirosław Makohonienko, prof. UAM[4], dr Daniel Okupny[5], dr Joanna Rennwanz[6], mgr Joanna Wicha[3], dr hab. Michał Jankowski prof. UMK[7], mgr Marcin Sykuła[8]

[1] Uniwersytet Łódzki , Wydział Nauk Geograficznych, Instytut Nauk o Ziemi, Katedra Geomorfologii i Paleogeografii

[2] Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi

[3] Fundacja Badań Archeologicznych im. Profesora Konrada Jażdżewskiego

[4] Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych Instytut Geoekologii i Geoinformacji, Zakład Geologii i Paleogeografii Czwartorzędu,

[5] Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, Wydział Geograficzno-Biologiczny Instytut Geografii, Zakład Ekorozwoju i Kształtowania Środowiska Geograficznego

[6] Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk

[7] Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Nauk o ZiemiKatedra Gleboznawstwa i Kształtowania Krajobrazu

[8] Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Nauk o Ziemi

A_Mroczkowska@outlook.com

Rejon Wietrzychowic był obiektem zainteresowań archeologów już od 1934 roku. Osobliwością jest zachowane do dziś cmentarzysko megalityczne sprzed ok. 5,5 tys. lat. Najnowszy etap badań na tym terenie podjęto ponownie w 2009 roku, wykonując szczegółowe analizy archeologiczne i uzupełniając je o analizy paleośrodowiskowe. Głównym celem badań jest rekonstrukcja osadnictwa ludności kultury pucharów lejkowatych (KPL) oraz jego tła środowiskowego. Przeprowadzone badania powierzchniowe przyniosły odkrycie ponad 30 nieznanych stanowisk archeologicznych w najbliższym rejonie Wietrzychowic, w tym 13 stanowisk KPL. Na obszarze 150 km^2 w otoczeniu Izbicy Kujawskiej udokumentowano ogółem niemal 400 stanowisk KPL. Badaniami środowiskowymi, w tym z zakresu geoarcheologii i bioarcheologii, objęte zostały stanowiska w Wietrzychowicach, Śmiełach i Osieczu Małym. Uzyskane wstępne wyniki badań paleśrodowiskowych uzupełnione o datowania radiowęglowe osadów organicznych pozwalają na rekonstruowanie funkcjonowania niewielkiego zbiornika jeziornego w dnie rynny subglacjalnej w końcu Vistulianu i na początku holocenu. Jezioro to uległo zatorfieniu już w okresie atlantyckim, a zatem osadnictwo ludności KPL w rejonie cmentarzyska w Wietrzychowicach i osady w Osieczu Małym rozlokowało się w sąsiedztwie niewielkiego zabagnienia. Na podstawie analiz paleoekologicznych (m.in. pyłkowej, makroskopowych szczątków roślinnych, subkopalnych szczątków bezkręgowców oraz geochemicznej) zrekonstruowano lokalne środowisko przyrodnicze oraz określono prawdopodobne kierunki użytkowania terenu w neolicie.

WSPÓŁCZESNE WYKSZTAŁCENIE NISZ ŹRÓDLISKOWYCH W BESKIDZIE NISKIM

Mateusz Rajczyk[1], Magdalena Jasionek[1], Maciej Wałach[1], Maciej Bryndza[1], dr Eliza Płaczkowska[2]

[1] Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Koło Geografów UJ im. Ludomira Sawickiego

[2] Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk

mateusz.rajczyk@onet.com.pl

Rozpoznanie wykształcenia nisz źródliskowych to jeden z nowych trendów we współczesnych badaniach geomorfologicznych. Badania tych form terenu są o tyle istotne, że pozwalają wnioskować o sposobie krążenia wody w obrębie stoku, dając początek wpierw strumieniom, a potem całym rzekom. Rozpoznanie nisz źródliskowych pozwala więc zrozumieć, w jaki sposób ukształtowanie terenu, rodzaj skał podłoża, a także klimat, wpływają na rozwój sieci rzecznej w jej inicjalnych stadiach. Jak wykazały badania nisz źródliskowych przeprowadzone w Karpatach fliszowych, lokalizacja tych form terenu oraz ich cechy morfometryczne mogą być bardzo zróżnicowane nawet na niewielkim obszarze. Wynika to ze szczególnych właściwości podłoża fliszowego. Stąd wynika potrzeba dalszego dokładnego rozpoznania morfometrii tych form terenu w obszarze fliszowym. Celem badań jest określenie wykształcenia nisz źródliskowych w górach o budowie fliszowej na przykładzie Beskidu Niskiego. Teren badań obejmował obszary źródliskowe w dwóch masywach Beskidu Niskiego – Bartniej Góry (632 m n.p.m.) i Maślanej Góry (753 m n.p.m.). Badania polegały na identyfikacji nisz źródliskowych w terenie, określeniu ich dokładnej lokalizacji oraz pomiarze parametrów morfometrycznych, takich jak długość i szerokość niszy źródliskowej oraz lokalne nachylenia stoków wokół niszy źródliskowej. Ponadto wykonano pomiary wydajności wypływów wód podziemnych wypływających w obrębie nisz źródliskowych metodą wolumetryczną. Następnie utworzono mapy lokalizacji badanych nisz źródliskowych, wraz z wyznaczeniem ich obszarów zasilających. W badanym obszarze zlokalizowano 39 nisz źródliskowych, zróżnicowanych pod względem kształtu i parametrów hydrologicznych. Długości i szerokości nisz źródliskowych wynoszą odpowiednio 18,9-0,8 m i 13,4–0,3 m. Wydajności wypływów wód podziemnych w czasie badań wynosiły 0–0,4 L/s. To zróżnicowanie wykształcenia tego typu form terenu na obszarach zbudowanych z fliszu wyróżnia je na tle gór o innej budowie geologicznej, np. masywów krystalicznych, gdzie nisze źródliskowe są mniej zróżnicowane[1]. Przeprowadzone badania wskazują na podobieństwo w wykształceniu nisz źródliskowych w Beskidzie Niskim i w Bieszczadach

[1] Płaczkowska E., Górnik M., Mocior E., Peek B., Potoniec P., Rzonca B., Siwek J., 2014, Spatial distribution of channel heads in the Polish Flysch Carpathians, Catena, 127 (2015) 240–249.

ZAPIS ZMIAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ZLEWNI JEZIORA LUBINIECKIEGO W ŚWIETLE ANALIZY KOPALNYCH SZCZĄTKÓW CLADOCERA

Marta Rudna

Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk Geograficznych, Instytut Nauk o Ziemi, Katedra Geomorfologii i Paleogeografii
marta.rudna@vp.pl

Badania mające na celu rekonstrukcję zmian środowiska w przeszłości zajmują bardzo ważne miejsce w paleogeografii. Dostarczają one informacji na temat zmienności klimatu, warunków wilgotnościowych środowiska, fauny i flory, a także antropopresji. Głównym źródłem informacji o zmianach jakie miały miejsce w przeszłości w obrębie danego zbiornika wodnego są zdeponowane w nim osady, które stanowią podstawę rekonstrukcji paleolimnologicznych. W osadach takich powstaje również zapis zdarzeń jakie miały miejsce w otoczeniu zbiornika. Do badań wybrany został rdzeń osadów jeziorno-torfowiskowych z okolic miejscowości Grodziszcze w powiecie świebodzińskim. Przeprowadzone badania pozwalają bardziej szczegółowo poznać warunki panujące na obszarze Pojezierza Lubuskiego w przeszłości, a stosunkowo słabo rozpoznanego pod względem paleogeograficznym. Wykonana została analiza kopalnej fauny Cladocera wraz z pomiarami parametrów fizykochemicznych (oznaczenia odczynu metodą potencjometryczną-elektrometryczną, konduktywności oraz strat na prażeniu). Badania te miały na celu wykazanie przydatności analizy Cladocera oraz oznaczania parametrów fizykochemicznych osadów do rekonstrukcji zmian warunków środowiskowych w zbiornikach i ich najbliższym otoczeniu w trakcie ostatnich 2 tysięcy lat. Zmienność składu gatunkowego i frekwencji osobników pozwoliła na wydzielenie 4 faz rozwoju Cladocera. W czasie odkładania się osadów panowały zróżnicowane warunki klimatyczne i środowiskowe, widoczne są okresy o możliwym wzroście i spadku temperatury oraz obniżania się poziomu wody w zbiorniku. Rozwój osadnictwa nieopodal Jeziora Lubinieckiego datowany jest na IX-XI w n.e., co mogło mieć bezpośredni wpływ na pogorszenie się warunków rozwojowych Cladocera. Ludność prawdopodobnie zaczęła prace melioracyjne, co mogło spowodować spadek poziomu wód w jeziorze i rozwój torfowiska wzdłuż jego brzegów. Obniżenie poziomu wody wynikać też mogło z naturalnych zmian klimatu w tym okresie.

WYKRYWANIE ZMIAN ROŚLINNOŚCI PRZY WYKORZYSTANIU KLASYFIKACJI GEOBIA ZOBRAZOWAŃ SATELITARNYCH *RAPIDEYE* ORAZ ICH WPŁYW NA ZARZĄDZANIE ZIELENIĄ MIEJSKĄ W KRAKOWIE

mgr inż. Karolina Zięba-Kulawik, dr hab. inż. Piotr Wężyk

Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie; Wydział Leśny, Instytut Zarządzania Zasobami Leśnymi; Zakład Urządzania Lasu, Geomatyki i Ekonomiki Leśnictwa

karolina.anna.zieba@gmail.com

Ważnym elementem zarządzania terenami zielonymi w mieście jest wycinka, zastępowanie oraz sadzenie nowych drzew i krzewów. Wycinka drzew jest regulowana prawem, określającym procedury i warunki niezbędne do uzyskania zezwoleń. W 2017 roku w Polsce weszły w życie zmiany w ustawodawstwie, które spowodowały wyraźny wzrost niekontrolowanej wycinki (01.01–17.06.2017r. właściciele prywatnych działek, mogli bez pozwolenia wycinać drzewa na własnych posesjach. Dokładna skala i wpływ tego zjawiska nie jest znana w kontekście całego miasta. Celem pracy było wykrycie zmian roślinności wysokiej, jakie zaszły w czasie trwania ustawy na przykładzie miasta Kraków przy wykorzystaniu analizy obrazu (GEOBIA) bazując na zobrazowaniach satelitarnych RapidEye. W celu automatycznej detekcji roślinności wysokiej (H> 5,0 m) Krakowa (obszar miasta ok. 330 km^2) oraz określenia zmian jakie zaszły w latach 2016-2017 zastosowano klasyfikację obiektową OBIA – Object-Based Image Analysis (GEOBIA). Ważną zaletą metody OBIA jest możliwość efektywnego łączenia danych pochodzących z różnych źródeł, jak np. dane obrazowe, LiDAR, czy numeryczne modele wysokościowe, a także dane wektorowe GIS. W pracy zastosowano zobrazowania satelitarne RapidEye (GSD 5,0 m; 5 kanałów spektralnych; 16-bit) dla obszaru Krakowa z 24 lipca 2016 r. oraz z 16 sierpnia 2017 r. Analizy przeprowadzono w oprogramowaniu GEOBIA - eCognition Developer (TRIMBLE GEOSPATIAL). W wyniku analiz przestrzennych GIS uzyskano mapy roślinności wysokiej (drzewa) Krakowa na rok 2016 i 2017 oraz mapę strat (ściętych drzew). Analiza obrazu z lipca 2016 r. dostarczyła informacji, że ok. 3481,6 ha miasta jest pokryte roślinnością wysoką (drzewa stanowią 10,7 %). W 2017 r. roślinność wysoka Krakowa wzrosła do 3649,3 ha (11,2% miasta; + 0,5%). Strata spowodowana wycinką drzew szacowana jest na 260,3 ha, co stanowi 7,5% całkowitej powierzchni roślinności wysokiej z 2016 r., natomiast wzrost roślinności wysokiej wynosi 428,0 ha (12,3%).

ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA UZDROWISKA KONSTANCIN-JEZIORNA W 2017 ROKU

Kaja Czarnecka

Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych

k.czarnecka12@student.uw.edu.pl

Problematyka jakości powietrza coraz częściej pojawia się wśród doniesień medialnych, zwłaszcza w trakcie sezonu grzewczego. Badanie sytuacji sanitarnej powietrza jest bardzo ważnym zagadnieniem ze względu na negatywny wpływ zanieczyszczeń na środowisko, lokalny i regionalny zasięg, a także wielkość oraz powszechność zjawiska. Miejscami, gdzie stan aerosanitarny ma szczególnie istotne znaczenie są uzdrowiska. Zważywszy na dobro kuracjuszy korzystających z walorów klimatu miejscowości oraz mieszkańców, wskazane jest prowadzenie dokumentacji oraz udostępnianie informacji o bieżącej jakości powietrza. Celem pracy jest ocena zmian stężenia zanieczyszczenia powietrza w Konstancinie-Jeziornie w 2017 roku, po blisko jedenastu latach braku stałego monitoringu stanu aerosanitarnego. Do analizy wykorzystano dane o zawartości pyłu PM10, PM2,5, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i ozonu z punktu pomiarowego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska zlokalizowanego w uzdrowisku. Posłużono się również danymi meteorologicznymi ze stacji Warszawa Okęcie (IMGW) i Konstancin-Jeziorna (IGiPZ PAN) oraz mapami synoptycznymi ze strony pogodynka.pl. W celu dokładniejszej analizy zmian stanu aerosanitarnego wykorzystano Polski Indeks Jakości Powietrza. W pracy wykazano, że zanieczyszczenie powietrza w Konstancinie-Jeziornie w 2017 roku cechowało się dużym zróżnicowaniem. Przebieg roczny wielkości stężeń zależał od rodzaju substancji ze względu na zmiany aktywności źródeł emisji oraz procesy chemiczne i fizyczne zachodzące w atmosferze. Mimo braku przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczenia powietrza, podczas 30,9% godzin w ciągu roku, możliwość przebywania na wolnym powietrzu była ograniczona, natomiast w 2,9% sytuacja aerosanitarna stwarzała poważne zagrożenie dla zdrowia. W półroczu chłodnym i podczas godzin nocnych największe zanieczyszczenie związane było z dużą zawartością pyłów, natomiast w półroczu ciepłym oraz w ciągu dnia – ozonu.

ZMIANY ROŚLINNOŚCI I ROZWÓJ TORFOWISKA NA TLE PRZEMIAN GOSPODARCZYCH W WIELKOPOLSCE W OSTATNICH 230 LATACH – WSTĘPNE WYNIKI

mgr Sambor Czerwiński[1,2], dr Monika Karpińska-Kołaczek[1,2,3], dr hab. Mariusz Gałka, prof. UAM[1], prof. dr hab. Mariusz Lamentowicz[1,2], dr Piotr Guzowski[3], dr hab. Maciej Gąbka, prof. UAM[5], mgr Johanna Schwarzer[4], mgr Katarzyna Kajukało[1,2], dr Piotr Kołaczek[1]

[1]Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych
Instytut Geoekologii i Geoinformacji, Zakład Biogeografii i Paleoekologii,

[2] Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych
Instytut Geoekologii i Geoinformacji, Pracownia Ekologii i Monitoringu Mokradeł

[3] Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Historyczno-Socjologiczny
Instytut Historii i Nauk Politycznych
Centrum Badań Struktur Demograficznych i Gospodarczych
Przednowoczesnej Europy Środkowo-Wschodniej,

[4] Freie Universität, Wydział Nauk o Ziemi, Instytut Nauk Geograficznych

[5] Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Wydział Biologii
Instytut Biologii Środowiska, Zakład Hydrobiologii

sambor.czerwinski@amu.edu.pl

Wielowskaźnikowe badania paleoekologiczne torfowisk pozwalają na odtworzenie działalności człowieka i jej wpływu na ekosystemy mokradłowe. W prezentacji zostaną przedstawione wstępne wyniki badań z ostatnich 230 lat z torfowiska Kazanie (25 km na północny-zachód od Poznania). Celem badań dla tego stanowiska jest odtworzenie rozwoju torfowiska i otaczającej go roślinności wraz z oddziaływaniem człowieka, a także identyfikacja czynników wewnętrznych i zewnętrznych w zapisie torfowisk. W badaniach wykorzystano analizy: pyłkową, makroszczątków roślinnych, węgli mikro- (0,01-0,1 mm) i makroskopowych (0,1-0,5 mm), ameb skorupkowych, wybranych palinomorf niepyłkowych, które uzupełniono datowaniami radiowęglowymi (^{14}C AMS) oraz źródłami historycznymi. Wstępne wyniki wskazują na bardzo intensywną gospodarkę rolną przed rokiem 1940, udokumentowaną obecnością wysokich udziałów pyłku m.in.: zbóż (Cerealia typ) i chabra bławatka (*Centaurea cyanus*) w otoczeniu torfowiska. W ciągu ostatnich 230 lat zidentyfikowano gwałtowne zmiany troficzne w płacie torfowiska z którego pobrano materiał. Przejście od roślinności typowej dla torfowiska przejściowego do torfowiska

niskiego miało miejsce około roku 1982. *Scorpidium cossonii* preferujący siedliska bogate w węglany został zastąpiony przez mchy torfowce (*Sphagnum*), takie jak torfowiec kończysty (*S. fallax*), torfowiec obły (*S. teres*) i torfowiec frędzlowaty (*S. fimbriatum*), które wskazują na obecność bardziej kwaśnego siedliska. Taksony *Pyxidicula ssp*. i *Difflugia ssp*. zniknęły wraz z ekspansją mchów torfowców, które zapewniły odpowiednie środowisko m.in. dla *Assulina muscorum*, *Nebela tincta* i przedstawicieli *Euglypha spp.* Równocześnie, w trakcie wyżej wymienionego przejścia sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*) została zastąpiona przez olszę (*Alnus*) i brzozę (*Betula*) w bezpośrednim otoczeniu torfowiska. Wyniki niniejszych badań w połączeniu ze źródłami historycznymi mogą przyczynić się do lepszego zrozumienia wpływu historycznych zmian użytkowania ziemi w odniesieniu do funkcjonowania ekosystemów lądowych i torfowiskowych.

PÓŹNOHOLOCEŃSKA HISTORIA ROŚLINNOŚCI ZAREJESTROWANA W OSADACH TORFOWISKA OSUWISKOWEGO MOGIELICA W BESKIDZIE WYSPOWYM (KARPATY ZACHODNIE)

mgr Sambor Czerwiński[1,2], dr hab. inż. Włodzimierz Margielewski, prof. IOP PAN[3], dr hab. Mariusz Gałka prof. UAM [1], dr Piotr Kołaczek[1]

[1] Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych
Instytut Geoekologii i Geoinformacji, Zakład Biogeografii i Paleoekologii
[2] Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych
Instytut Geoekologii i Geoinformacji, Pracownia Ekologii i Monitoringu Mokradeł
[3] Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk
sambor.czerwinski@amu.edu.pl

W trakcie rekonstrukcji minionych ekosystemów leśnych stosuje się liczne paleoekologiczne wskaźniki, jednak to pyłek ma kluczowe znaczenie dla rekonstrukcji zmian roślinności o zasięgu lokalnym i regionalnym w skali setek i tysięcy lat. Głównym celem pracy była rekonstrukcja zmian roślinności, szczególnie leśnej, w oparciu o badanie osadów organicznych zdeponowanych na torfowisku położonym na stoku góry Mogielica. Badania pozwoliły na przedstawienie dynamiki czasowej i przestrzennej piętra regla dolnego masywu Mogielicy, a także pozwoliły zidentyfikować czynniki paleośrodowiskowe, które potencjalnie wpływały na zmiany w szacie roślinnej. Stanowisko badań jest torfowiskiem niskim, które powstało w zagłębieniu u podnóża skarpy osuwiskowej utworzonej w północnym stoku góry Mogielica (na wysokości 845 m n.p.m.). Początek akumulacji osadów biogenicznych szacuje się na ok. 4800 kal. BP. Próbki pobrane z rdzenia torfowego poddano analizie pyłkowej, wybranych palinomorf niepyłkowych oraz mikroskopijnych węgli drzewnych (średnica: 0,01-0,1 mm). W okresie od ok. 4800 do 4160 kal. BP w lokalnych lasach dominował świerk pospolity (*Picea abies*). Do ok. 4660 kal. BP pyłek klonu (*Acer*) posiadał znaczny udział w spektrach pyłkowych (>16%), co prawdopodobnie związane było z rozwojem lasów zdominowanych przez klon jawor (*Acer pseudoplatanus*). Od około 4100 kal. BP rozwijały się lasy z przewagą jodły pospolitej (*Abies alba*) i buka zwyczajnego (*Fagus sylvatica*), które stanowią naturalny typ lasu dla piętra roślinności regla dolnego. Od ok. 2500 kal. BP do chwili obecnej zwiększył się udział drzew pionierskich, takich jak sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*) i brzoza (*Betula*,) co może wskazywać na większą

otwartość krajobrazu. Obecność pyłku zbóż (Cerealia typ) i babki lancetowatej (*Plantago lanceolata*) wskazuje na regularną aktywność człowieka na stanowisku od 2500 kal. BP. Szybki spadek tempa akumulacji osadów (ok. 0,3 mm/rok) pomiędzy ok. 2500 a 0 cal. BP może sugerować możliwe przerwy sedymentacyjne w tej części profilu. Wraz z ekspansją lasów bukowo-jodłowych stwierdzono wzrost częstości występowania zarodników grzybów, takich jak zgliszczak pospolity (*Kretzschamria deusta*), HdV-572 i *Cercophora*.

DOSTĘPNOŚĆ DO NABOŻEŃSTW A ZRÓŻNICOWANIE WYZNANIOWE NA OBSZARZE DIECEZJI DROHICZYŃSKIEJ

Maciej Filiks

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Koło Geografów UJ im. Ludomira Sawickiego
maciej.filiks@student.uj.edu.pl

Diecezja drohiczyńska położona jest na granicy województw mazowieckiego i podlaskiego. Została powołana w 1991 r., poprzez wydzielenie z diecezji siedleckiej. W skład diecezji wchodzi 98 parafii. Teren ten zamieszkuje ok 251 tys. osób, z czego 184 tys. to katolicy. Odsetek innych wyznań niż katolickie w ogólnej liczbie ludności zamieszkującej ten obszar jest największy spośród wszystkich diecezji w Polsce. Rozmieszczenie przedstawicieli innych religii, głównie prawosławnych, jest skupione we wschodniej części diecezji. Ta dysproporcja w strukturze wyznaniowej, a także wyraźna różnica gęstości zaludnienia w poszczególnych częściach diecezji, ma swoje odzwierciedlenie w wielkości parafii. Na posterze przedstawiono odsetek katolików w ogólnej liczbie ludności zamieszkującej każdą z parafii. Porównaniu poddana została także średnia wielkość parafii w dekanatach. Z racji na dużo obszerniejsze granice parafii położonych po wschodniej stronie Bugu, duża część parafian musi pokonywać znaczne odległości w celu uczestnictwa w nabożeństwie. W ramach badań dostępności obliczono odległość do kościoła na terenie parafii z wykorzystaniem sieci dróg. Analizując rozmieszczenie zabudowy wyznaczono, jaka część obszaru parafii znajduje się w poszczególnych przedziałach odległości. Najgorszą dostępnością charakteryzują się obszary położone w północno-wschodniej części diecezji, jednocześnie są to tereny gdzie większość stanowi ludność wyznania prawosławnego. Drugim czynnikiem wpływającym na dostępność jest liczba odprawianych mszy, zwłaszcza w niedzielę i święta. W celu oceny tego aspektu dostępności określono liczbę nabożeństw w każdej parafii i zestawiono ją z liczbą wiernych. Stworzona mapa nie powiela zróżnicowania obserwowanego w przypadku odległości.

COFKA ZBIORNIKA ZAPOROWEGO JAKO LABORATORIUM TERENOWE PRZEKSZTAŁCEŃ BIOGEOMORFOLOGICZNYCH RZEKI: STAN I PERSPEKTYWY BADAŃ

dr Maciej Liro

Instytut Ochrony Przyrody, Polskiej Akademii Nauk

maciej.liro@gmail.com

Powyżej zbiorników zaporowych, w tzw. strefach cofek, dochodzi do wymuszonej depozycji rumowiska transportowanego przez rzekę, częstszych i głębszych zalewów dna doliny, podniesienia zwierciadła wód gruntowych, zmian morfologii i roślinności nadrzecznej. Do tej pory nie określano, jakie są implikacje tych zmian dla funkcjonowania biogeomorfologicznego rzek. Poster prezentuje model konceptualny, który umożliwia budowanie hipotez dotyczących oddziaływania cofki na komponenty abiotyczne i biotyczne rzek żwirodennych w klimacie umiarkowanym[1]. Efekty biogeomorfologiczne sprzężeń pomiędzy przepływem wody, zmianami sedymentologicznymi i zmianami roślinności nadrzecznej, zostały zilustrowane w przekroju poprzecznym koryta oraz omówione w oparciu o najnowsze badania i metody pozwalające na ich weryfikacje w przyszłości. Model demonstruje, że zmiany w abiotycznych i biotycznych komponentach systemu fluwialnego zainicjowane przez oddziaływanie cofki powodują dalsze sprzężenia pomiędzy tymi komponentami, które funkcjonują niezależnie od oddziaływania cofki. Zmiany hydrodynamiki przepływu i wymuszona depozycja drobnoziarnistego rumowiska, w cofce sprzyjają kiełkowaniu i wzrostowi szybkorosnącej roślinności nadrzecznej oraz zmniejszają jej niszczenie podczas powodzi, jednak te same czynniki przyczyniają się do eliminacji roślin nieodpornych na zalewanie wodą i wysokie tempo depozycji rumowiska. Powyższe zmiany mogą wpływać na przebieg cyklów sukcesji biogeomorfologicznej w korycie rzeki oraz wpływać na rozmieszczenie stref interakcji roślinności nadrzecznej i hydromorfologi cieku. Na przykład w cofce, pierwsza faza sukcesji biogeomorfologicznej, związana z erozją istniejącej roślinności i tworzeniem nowych łach, będzie hamowana na skutek zmniejszenia energii przepływu oraz mniejszy spadek rzeki. Z kolei dalsze fazy sukcesji biogeomorfologicznej, związane z rozwojem roślinności będą w cofce przyspieszane.

Prace wykonano w ramach projektu 2015/19/N/ST10/01526 finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki.

[1] Liro M., w druku. Dam reservoir backwater as a field-scale laboratory of human-induced changes in river biogeomorphology: a review focused on gravel-bed rivers. Science of The Total Environment.

KIEDY EROZJA POWODUJE DEPOZYCJĘ A DEPOZYCJA EROZJĘ: O TRUDNYCH ZWIĄZKACH PRZYCZYNOWO-SKUTKOWYCH W KORYTACH ŻWIRODENNYCH

dr Maciej Liro

Instytut Ochrony Przyrody, Polskiej Akademii Nauk
maciej.liro@gmail.com

Erozja dna lub brzegów w korycie żwirodennym jest uznawana za główne źródło materiału deponowanego w formie łach korytowych (Leopold i in., 1964). Efektywna erozja zachodzi głównie podczas dużych wezbrań a depozycja z nią związana występuje w odcinku rzeki poniżej. Okazuje się jednak, że relacja pomiędzy erozją a depozycją nie jest tylko jednokierunkowa (erozja->depozycja). Badania przeprowadzone w korytach żwirodennych sugerują, że w strefach gdzie wymuszonej depozycji (np. w cofkach zbiorników zaporowych), związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy erozją i depozycją może działać także w przeciwnym kierunku tzn. nadmierna depozycja może tam lokalnie powodować erozję brzegów (erozja<-depozycja). Przyczyną tego jest zatrzymanie migracji dużych łach w takiej strefie, które powoduje lokalne i długotrwałe spychanie nurtu rzeki a w rezultacie nasilenie erozji brzegu bezpośrednio w otoczeniu niemigrującej łachy (erozja<-depozycja). W odcinku takim nadmierna depozycja paradoksalnie skutkuje nasileniem erozji brzegów a materiał dostarczony do koryta w związku z erozją dodatkowo nasila depozycje. Opisywane sprzężenie zwrotne powoduje, że koryto w strefie cofki, gdzie obniżona jest zdolność transportowa cieku, posiada zarówno dużą powierzchnie łach i podcięć brzegów oraz szybko rozwijające się meandry. Występowanie opisywanego sprzężenia może wystąpić tylko kiedy brzegi koryta są nieumocnione i istnieje możliwość ich erozji.

WPŁYW ZŁOŻONEJ BUDOWY GEOLOGICZNEJ NA ZRÓŻNICOWANIE SKŁADU CHEMICZNEGO WÓD ZLEWNI POTOKU KOŚCIELISKIEGO (TATRY ZACHODNIE)

mgr Monika Sajdak[1], Małgorzata Lisowicz[2], Katarzyna Płonka[2], Aleksandra Skaszczyk[2], Patryk Wacławczyk[2]

[1] Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Hydrologii

[2] Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

monika2.sajdak@uj.edu.pl

Zróżnicowanie składu chemicznego wód w przestrzeni może być bardzo duże. Głównym czynnikiem kształtującym ilość substancji rozpuszczonej w wodzie jest budowa geologiczna. Rodzaj skał budujących podłoże, w którym krąży woda oraz podatność na rozpuszczanie mają decydujący wpływ na skład chemiczny wody. Dodatkowo może on być modyfikowany przez czynniki klimatyczne oraz tempo krążenia wód. Celem badań było rozpoznanie wpływu budowy geologicznej na zróżnicowanie składu chemicznego wody w zlewni Potoku Kościeliskiego w Tatrach Zachodnich. Badania były prowadzone w okresie niżówki zimowej – w marcu 2018 roku. W terenie zostało zlokalizowane 35 punktów pomiarowych obejmujących zarówno cieki jak i źródła, położone w obszarach zbudowanych ze skał krystalicznych oraz ze skrasowiałych skał osadowych (wapienie, dolomity). Wykonano pomiary terenowe cech fizykochemicznych wody (temperatura i przewodność elektryczna właściwa) oraz pobór prób wody do analiz laboratoryjnych. Skład chemiczny wody został oznaczony w laboratorium IGiGP UJ w zakresie 14 jonów. Zlewnia potoku Kościeliskiego cechuje się złożoną budową geologiczną, która ma bezpośredni wpływ zarówno na cechy fizykochemiczne jak i na skład chemiczny wody. Południowa część zlewni odwadnia obszary krystaliczne, o niskiej przewodności nie przekraczającej 100 µS/cm, natomiast w północnej, wartość przewodności sięga 300 µs/cm. Wraz z przyrostem zlewni – zmianą skał budujących podłoże następuje wzrost wartości pH (od 6,8 do 8,1). Wśród kationów najwyższe stężenia osiągają jony Ca^{2+}, natomiast stężenia pozostałych jonów są wielokrotnie niższe. W wodach, które drenują obszary dolomitowe pojawiają się także podwyższone stężenia jonów Mg^{2+}. Wśród anionów najwyższe stężenia osiągają wodorowęglany. Najniższe wartości substancji rozpuszczonych są obserwowane w część krystalicznej – południowej, a najwyższe w osadowej – północnej. Dodatkowo w środkowej części zlewni zostały zaobserwowane nietypowe wody, w których dominują jony SO_4^{2-}.

GENEZA NADMORSKICH GŁAZOWISK W REJONIE LUBIATOWA

mgr Lucyna Tobojko, dr inż. Mateusz Damrat, mgr inż. Leszek Jurys

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut BadawczyOddział Geologii Morza
lucy.tobojko@gmail.com

Dzisiejsza morfologia wybrzeża i obszaru południowego Bałtyku jest wynikiem obecności lądolodów, po których ustąpieniu rzeźba terenu przeobrażana jest przez procesy akumulacji i abrazji morskiej. Zanik ostatniego lądolodu na tym terenie przebiegał podczas trzech faz postojowych: strefa marginalna Gardna (14,0–13,8 ka BP), Ławicy Słupskiej (13,5––13,2 ka BP) oraz Ławicy Środkowej (12,7–12,5 ka BP). Obszar ten ulegał deglacjacji arealnej. Osadami pozostawionymi w strefie regresji lądolodu są m. in. głazowiska stanowiące pozostałość po przemytych osadach morenowych. Są one zlokalizowane w N i NW części Ławicy Słupskiej, na W i SW od Jarosławca i Darłowa, na NW od Kołobrzegu na N od Ustronia i Jeziora Jamno oraz na Ławicy Stilo. Szczegółową analizą objęto zespoły głazowisk występujące w rejonie Lubiatowa. Są one położone w obrębie obniżenia nadmorskiego biegnącego wzdłuż brzegu, którego szerokość dochodzi do ok. 3 km. Na arkuszu SMGP Choczewo głazowiska te wraz z cienką warstwą (ok. 0,4–1,0 m) piasków różnoziarnistych, zaliczane są do rezyduów glin zwałowych. Celem podjętych badań jest analiza zasięgu występowania głazowisk oraz miąższości i cech litologicznych tych osadów, co pozwoli wnioskować na temat charakteru przebiegu deglacjacji oraz weryfikacji ewentualnej roli wód roztopowych w rozmywaniu osadów glacjalnych z tego terenu. Na obszarze badań nie występują akumulacyjne bądź erozyjne formy fluwialne (fluwioglacjalne), wskazujące na możliwość rozmywania wcześniej akumulowanych osadów glacjalnych. Wyrazisty system odpływu wód roztopowych (proglacjalnych) Pradoliny Redy-Łeby położony jest dalej na południe od omawianego obszaru i oddzielony kulminacją terenu w postaci wysoczyzny morenowej. Dla niżej położonych, obszarów morskich, wskazuje się na subakwalny charakter deglacjacji. Wydaje się, że również tereny omawianych obniżeń nadmorskich ulegały deglacjacji także w warunkach subakwalnych.

DRYF MIEJSKI. AKTYWNOŚĆ W MIASTACH – NARZĘDZIE W PARTYCYPACJI

Michał Wolszczak

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

michal.wolszczak@studnet.uj.edu.pl

Problematyką posteru jest zagadnienie zachowań ludzi w przestrzeniach miejskich lub zurbanizowanych na podstawie doktryny filozoficznej zaprezentowanej przez G. Debord'a w latach 50 XX w.. Przewodnim elementem jest zaprezentowanie zmian w postrzeganiu zjawiska dryfu miejskiego przez różnych badaczy na przestrzeni lat i metody badania aż do współczesności, w której badania nad aktywnością miejską są ułatwione ze względu na obecność powszechnie dostępnej geolokalizacji. Celem posteru jest ukazanie możliwości, jakie niosą za sobą dobrze przeprowadzone badania, które pozwolą określać obszary problemowe, w których aktywność miejska nie występuję lub nagle zanikła, co jest utożsamiane, jako dryf lub jego brak. Dzięki takim informacjom można w ramach partycypacji zdiagnozować problem i postarać się go rozwiązać. Dzięki obserwacji dryfu można zlokalizować dokładnie miejsca problemowe. Dryf sam w sobie jest pojęciem luźnym w interpretacji, co przedstawia definicja zaprezentowana przez G. Debord'a: eksperymentalny model zachowania związany z warunkami panującymi w środowisku miejskim. Technika pospiesznego przejścia poprzez urozmaicone otoczenie i nastroje. Pojęcie to rozciąga się również w ten sposób, że oznacza ono nieprzerwane trwanie takiego doświadczenia (Międzynarodówka Sytuacjonistyczna). Szczegółowym celem posteru jest przedstawienie jasnej i bardziej zrozumiałej dla odbiorców definicji zjawiska o nazwie dryf miejski oraz przedstawianie innych związanych z tym pojęciem definicji stosowanych w literaturze.

VII Ogólnopolska Konferencja Naukowa Młodych Badaczy

Perspektywy badań środowiska geograficznego

SESJA KOŃCOWA

Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ

Kraków, 19–21 października 2018 roku

ZMIANY POKRYWY LEŚNEJ ORAZ KSZTAŁTOWANIE SIĘ GRANICY ROLNO-LEŚNEJ W POLSKIEJ CZĘŚCI SUBMEZOREGIONU DZIAŁÓW ORAWSKICH (POŁUDNIOWA CZĘŚĆ BESKIDU ŻYWIECKIEGO)

mgr Tomasz Lach

Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk o Ziemi,
tomaso34@wp.pl

Szeroko pojmowane badania krajobrazowe podejmowane są zarówno przez wielorakie dyscypliny naukowe, jak i coraz częściej w ujęciu interdyscyplinarnym, niejednokrotnie wręcz w odmiennym znaczeniu stosowanej terminologii. Należy także podkreślić, iż w czasach współczesnych próby wskazania choćby niewielkiego fragmentu kuli ziemskiej, którego krajobraz pozbawiony byłby jakichkolwiek śladów wpływu działalności człowieka, są niezwykle utrudnione. Niewątpliwie tendencja ta dobrze zauważalna jest również w przypadku krajobrazów górskich Polski. Przeprowadzone badania koncentrowały się na przekształceniu krajobrazu polskiej części najmniejszego submezoregionu w obrębie jednej z największych polskich grup górskich, w postaci Działów Orawskich (513.513) w Beskidzie Żywieckim (513.51). Ze względu na dominację rolniczego użytkowania ziemi na analizowanym obszarze, badaniami objęto przede wszystkim przemiany krajobrazu rolniczego, w tym kształtowanie się przebiegu i charakteru granicy rolno-leśnej, jednak nieodłącznym elementem poddanym analizie były również zmiany pokrywy leśnej submezoregionu. Należy podkreślić, iż ewolucja krajobrazu Działów Orawskich odbywała się i wciąż następuje na drodze oddziaływania nie tylko czynników przyrodniczych, ale również – o ile nie przede wszystkim – uwarunkowań historyczno-politycznych, społeczno-ekonomicznych, kulturowych i cywilizacyjnych. Badania zmian pokrywy leśnej oraz kształtowanie się granicy rolno-leśnej submezoregionu oparto na analizie kartometrycznej archiwalnych i współczesnych materiałów kartograficznych, z wykorzystaniem technik GIS, a uzupełniająco przeprowadzono również prace terenowe, w tym z wykorzystaniem odbiornika GPS.

TYPY PRZEBIEGU PENTADOWYCH WSPÓŁCZYNNIKÓW STANU WODY JAKO PODSTAWA ANALIZY REŻIMU HYDROLOGICZNEGO JEZIOR NIŻU POLSKIEGO

mgr Katarzyna Plewa

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych
Instytut Geografii Fizycznej i Kształtowania Środowiska Przyrodniczego
Zakład Hydrologii i Gospodarki Wodnej

katarzyna.plewa@amu.edu.pl

Na podstawie analizy dobowych wartości stanów wody dla 75 jezior położonych na Niżu Polskim z lat 1976–2015, wyróżniono pięć głównych typów oraz siedem podtypów przebiegu pentadowych współczynników stanu wody jezior w Polsce w przeciętnym cyklu rocznym. Wykorzystane do badań dane pochodzą ze zbiorów Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – PIB. Dla każdego jeziora obliczono współczynniki stanu wody dla wszystkich 73 pentad roku hydrologicznego. Pentadowe wartości współczynników stanu wody były podstawą grupowania hierarchicznego Warda badanych jezior. Na podstawie analizy dendrogramu wyróżniono 5 głównych grup jezior o odmiennym przebiegu współczynnika stanu wody w cyklu rocznym – tzw. typy przebiegu pentadowych współczynników stanu wody. Wyróżnione typy różnią się datą rozpoczęcia, zakończenia oraz czasem trwania wysokich i niskich stanów wody, a także zakresem zmian współczynnika stanu wody w pentadach roku hydrologicznego. Typ 1 – o niewielkim zakresie zmian współczynnika W w całym roku jest charakterystyczny dla jezior przybrzeżnych. W jeziorach typu 2 wysokie stany wody obserwowane są w okresie letnio-jesiennym, niskie stany – wiosną. W pozostałych typach wysokie stany wody obserwowane są zazwyczaj wiosną, natomiast niskie w okresie letnio-jesiennym.

CHARAKTERYSTYKA GEOMORFOMETRYCZNA PODŁUŻNYCH OBNIŻEŃ BEZODPŁYWOWYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARACH SANDROWYCH NIŻU POLSKIEGO Z ZASTOSOWANIEM NARZĘDZI GIS

mgr Lucyna Tobojko, dr hab. Piotr Weckwerth, prof. UMK

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Nauk o Ziemi
Katedra Geomorfologii i Paleogeografii Czwartorzędu

lucy.tobojko@gmail.com

Badania dotyczące zlodowaceń i ich wpływu na dzisiejszy charakter rzeźby terenu Polski zajmują ważne miejsce w geomorfologii. Warunki panujące na przedpolu lądolodu podczas jego rozwoju jak i zaniku miały duży wpływ na morfologię terenu. Większość procesów mających miejsce w strefie peryglacjalnej związana jest ściśle z występowaniem warstwy wieloletniej zmarzliny. Wahania klimatu w postaci ociepleń i ochłodzeń powodowały jej degradację bądź przyrost. Topnienie wieloletniej zmarzliny uruchamiało procesy, które prowadziły do zmiany rzeźby terenu i powstawania wielu nowych form i struktur sedymentacyjnych, które dzisiaj świadczą o występowanaiu na Niżu Polskim warunków peryglacjalnych. W ostatnich latach duże zastosowanie w badaniach geomorfologicznych znalazły narzędzia GIS. Wykorzystanie Numerycznego Modelu Terenu (NMT) wykonanego dla obszaru Polski w ramach Informatycznego Systemu Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami (ISOK) umożliwia precyzyjną identyfikację wielu form rzeźby terenu. Dzięki danym LiDAR oraz zastosowaniu odpowiedniego oprogramowania (np. ArcGIS, QGIS), w szybki sposób można pozyskać dane morfometryczne i morfologiczne, co ułatwia interpretację morfogenetyczną form powierzchni terenu. Podczas analizy NMT zaobserwowano szereg obniżeń bezodpływowych występujących na obszarach sandrowych Niżu Polskiego. Obniżenia te występują pojedynczo oraz w skupiskach i różnią się długością, szerokością i ukierunkowaniem. Na wstępnym etapie prac stwierdzono, że ich powstanie można wiązać ze zmianami zachodzącymi w strefie peryglacjalnej. Do badań wytypowano kilka pól testowych oraz opisano ich morfometrię za pomocą narzędzi GIS.

OCENA ZGODNOŚCI WIZUALNYCH I SATELITARNYCH OBSERWACJI CHMUR PIĘTRA WYSOKIEGO

Żaneta Nguyen Huu[1,2], dr Andrzej Kotarba[2]

[1] Uniwersytet Jagielloński Wydział Geografii i Geologii
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Klimatologii
[2] Centrum Badań Kosmicznych Polskiej Akademii Nauk

zaneta.nguyenhuu@gmail.com

W życiu codziennym, prawie każdego dnia widzimy chmury. Na stacjach meteorologicznych stosowana jest wizualna ocena zachmurzenia przez wykwalifikowanych obserwatorów. Wraz z postępem technologii zyskaliśmy także możliwość obserwacji chmur i ich właściwości dla całej Ziemi przez sensory sztucznych satelitów. Zalety obserwacji wizualnych to przede wszystkim prostota wykonania i dostępność długich serii danych. Tradycyjnym metodom oceny zachmurzenia towarzyszą jednak pewne podstawowe problemy: przeszacowanie ilości chmur znajdujących się blisko horyzontu i w górnej części nieboskłonu, niedoszacowanie zachmurzenia po zachodzie Słońca, kwestia wzajemnego zasłaniania się chmur położonych w różnych piętrach. Dominującą składową zachmurzenia nad Polską są chmury piętra niskiego. Skutkuje to wzajemnym nakładaniem się warstw chmur, z których obserwator na powierzchni Ziemi może zobaczyć jedynie najniższą. Badania pokazują, że chmury piętra średniego i niskiego uniemożliwiają detekcję do 64% chmur piętra wysokiego. Obecność i własności chmur wpływają na dopływ energii od Słońca do Ziemi. Brak pełnej informacji dotyczącej zachmurzenia z oceny tradycyjnej skutkuje słabszym rozpoznaniem wpływu chmur na budżet radiacyjny Ziemi. Celem prezentowanych badań jest próba weryfikacji oceny wielkości pokrycia nieba przez chmury piętra wysokiego na podstawie danych naziemnych i satelitarnych. W pracy przyjęto założenie, że dane z misji satelitarnych są danymi referencyjnymi. Ocena jakości klasyfikacji zachmurzenia została przeprowadzona przy użyciu narzędzia jakim jest macierz błędu i wyznaczeniu odsetka prawdziwie pozytywnych oraz fałszywie negatywnych klasyfikacji. Analizowane dane obejmują lata 2007-2010 i odnoszą się do wybranych 45 stacji synoptycznych na terytorium Polski. Dane tradycyjne pozyskane są z depesz SYNOP zgromadzonych w otwartych archiwach IMGW. Dane satelitarne pochodzą z misji CloudSat i CALIPSO.

Badania zostały sfinansowane ze środków Narodowego Centrum Nauki w ramach grantu badawczego nr 2017/25/B/ST10/01787.

ŚRODOWISKO NATURALNE JAKO ISTOTNY ELEMENT ODDZIAŁUJĄCY NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

Marta Wielgus

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu
Instytut Zdrowia Publicznego, Studenckie Koło Naukowe „Medyk"

martawielgus5@wp.pl

Na przestrzeni lat środowisko naturalne człowieka diametralnie się zmieniło. Kiedyś były to przede wszystkim woda, powietrze i gleba. Obecnie wiele ludzi za swoje środowisko naturalne pojmuje ogromne miejskie aglomeracje. Należy przy tym pamiętać, że środowisko, w którym żyje każdy człowiek to nie tylko wrażenia estetyczne. To gdzie żyjemy i w jaki sposób, ma bardzo duży a zarazem często nieodwracalny wpływ na zdrowie zarówno fizyczne jak i psychiczne. Celem wystąpienia pracy jest przedstawienie w jaki sposób środowisko, w którym żyje człowiek, ma wpływ na jego zdrowie oraz uświadomienie jak duże znaczenie ma racjonalne korzystanie z dobrodziejstw otrzymywanych od współczesnego świata. W pracy posłużono się metodą analizy piśmiennictwa. zgromadzony materiał badawczy pochodzi z publikacji wydanych w formie zwartej oraz artykułów prezentowanych w czasopismach naukowych. Czynnikami wpływającymi na zdrowie oraz samopoczucie człowieka bezpośrednio związanymi ze środowiskiem są powietrze, woda, pole elektromagnetyczne oraz hałas którym jest otoczony. Każdy z nich może wpłynąć zarówno pozytywnie jak i negatywnie. Należy jednak pamiętać, że przez ciągły postęp technologiczny wiele z nich ma coraz bardziej negatywny wydźwięk. Długotrwałe przebywanie w obrębie czynnika szkodliwego lub uciążliwego dla zdrowia człowieka powoduje trwałe oraz często nieodwracalne skutki dla zdrowia. Edukacja w tym zakresie stanowi istotny element. Już młodzi ludzie powinni mieć świadomość co może zagrażać ich zdrowiu i choć na krótki okres czasu starać się ich unikać.

OBIEKTY NOCLEGOWE KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM

mgr Joanna Bik

Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk Geograficznych
Instytut Geografii Miast i Turyzmu, Zakład Geografii Hotelarstwa

Turystyka religijna uznawana jest za jedną z najstarszych form turystyki. Większość publikacji jej dotyczących opisuje zjawisko pielgrzymowania, poddaje analizie różne aspekty turystyki religijnej i pielgrzymkowej, czy też charakteryzuje poszczególne sanktuaria na świecie. W literaturze można spotkać wiele artykułów dotyczących turystyki religijnej, ale rzadko opisywany jest w nich aspekt zakwaterowania pielgrzymów, który w zależności od formy wyjazdu jest różny – od namiotów, po hotele kilkugwiazdkowe. Istnieje jeszcze jeden rodzaj obiektów noclegowych, wykorzystywanych przez uczestników turystyki religijnej, niepodlegających ani kategoryzacji ani sklasyfikowaniu. Są one przez to często pomijane w opracowaniach. Mowa o tak zwanych domach pielgrzyma, czy też ośrodkach formacyjnych. Na terenie Polski występuje kilkaset obiektów noclegowych Kościoła Katolickiego. Do tej pory nie został przeprowadzony dokładny ich spis, ponieważ mają one zróżnicowane nazwy (m.in. domy pielgrzyma, ośrodki formacyjne/rekolekcyjne) i nie podlegają sklasyfikowaniu. Czy stworzenie bazy tych obiektów jest w takim razie możliwe? Autorka przeprowadziła inwentaryzację oraz dokumentację fotograficzną obiektów noclegowych Kościoła Katolickiego w województwie łódzkim. Na jego obszarze wyszczególniono 11 obiektów, które usytuowane są na terenie 4 diecezji. Czy otoczenie obiektów wpływa na ich lokalizacje? Czy każda diecezja posiada obiekty noclegowe? Jak istnienie obiektów wpływa na ruch turystyczny w danym miejscu? Czy rodzaje wykorzystywanej bazy noclegowej mogą posłużyć do rozróżnienia nowych form turystyki religijnej? Opracowanie będzie wstępem do dokładnych badań obiektów noclegowych Kościoła Katolickiego w Polsce. Przykład województwa łódzkiego ma służyć zapoznaniu z zagadnieniem i zaobserwowaniu, które aspekty związane z tego rodzaju obiektami powinny być w pierwszej kolejności zbadane.

SPONSORZY

Wydział Geografii i Geologii Uniwersytetu Jagiellońskiego
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego

Towarzystwo Doktorantów Uniwersytetu Jagiellońskiego

Stowarzyszenie Środowisko dla Środowiska

PARTNERZY

Koło Geografów Uniwersytetu Jagiellońskiego im. Ludomira Sawickiego

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnejw Krakowie

Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK

Małopolska Organizacja Turystyczna

Wydawnictwo Kartograficzne Compass

Krajowy Instytut Polityki Przestrzennej i Mieszkalnictwa

Babiogórski Park Narodowy